

ANT

Haftalık Dergi • 30 Ocak 1968 • Sayı: 57 • 125 Kuruş

**Amerikan
üslerinin
beyninde
neler gördüm**

**FASİZM REJİMİ
ZORLUYOR**

NOTLARI HAFTANIN

22 ocak

Petrol soygunu

● TİP Adama Milletvekili AH Karci, Meclis Araştırma Komisyonu'nun çalışmalarını sonuçlandırması üzerine yaptığı basın toplantısında yabancı petrol şirketlerinin Türkiye'de ürettikleri petrolü, dışarıdan ithal edilen petrolden daha pahalıya sattıklarını, yani Türk halkının kendi topraklarında, kendi malını kullanırken kazıklandığını açıkladı. Resmi bilgilere dayanarak yapılan açıklamaya göre, yabancı şirketler memleketimizden elde ettikleri 1 ton ham petrolü bize 10.88 dolar üzerinden satmaktadır. Oysaki, Sovyet petrolü, batı bloku ülkelerine 10.44 dolar'dan satılmaktadır. Böylece Türkiye ton başına 400 kuruş civarında zarara uğramaktadır. Karci, «bu gerçeği Araştırma Komisyonunda açıkladığımız zaman AP ve YTP'iler iftiraz ettiler. Rakamları ortaya koyunca iftiraz edemediler ama bu defa da bol bol NATO, hürriyet, demirperde, vatan-millet sözleriyle karşı çıktılar. Kendilerine, NATO'ya dahil beş devletin de Sovyetler'den ucuz fiyatla petrol aldıklarını hatırlattığımız zaman da «Onlar başka biz başkayız» diyerek işi savuşturdular. Oysa, 1962-65 yılları içinde 12.298.825 ton ham petrol için sırf bu fiyat farkı yüzünden 75 milyon dolar fazla döviz ödemiş bulunmaktayız. Yapılacak iş, derhal Petrol Kanunu'nu kaldırmak, petrolü millileştirmek, bu suretle yabancı nüfuz ve egemenliğine son vermektir.» dedi.

Şah'a karşı savaş

● Türkiye'deki İranlı Yüksek Tahsil Gençliği 20 Ocak Günü'nü «İlerici İran gençleri için bir kurtuluş savaşının başlangıcı» ilan etmiştir. Bu münasebetle yayınlanan ve «Aziz İlerici Arkadaş» diye başlayan bildiride özetle şöyle denilmektedir: «İran'ın taçlı diktatörünün ve Amerika'nın zulüm hareketleri son bulmamış ve Şah'ın polisi geçenlerde diktatörlük düzeninin karşı ana bir kaya gibi dikilen gerçek halk çocuğu güreşçi Tahsin'in bir otel odasında intihar ettiğini bildirmiştir. Biz buna inanmıyoruz. Çünkü hayatın her anında terör hükümetine karşı çıkan bu mert insan kendini öldürecek kadar korkak olamaz. İster Şah babasının yolundan gelsin Mirzade Eski ve Farabi Yazdı gibi halk şahırlarının ağızlarını dikerek öldürsün, ister üniversiteye polis ve askerlerini indirsün. İlerici İran gençleri ve emektirleri, İran'da demokratik bir düzen kuruncaya kadar mücadele edeceklerdir.

Kitap toplatıldı

● Mao Ce Tung'un yazdığı ve Ahmet Ankaralı'nın Türkçeye çevirdiği «ÇİN KURTULUŞ SAVAŞI» adlı eser İstanbul 2. Sulh Ceza Mahkemesi'nin kararıyla toplatıldı. Habera Yayınevi tarafından yayınlanan kitap dünyanın bütün dillerine çevrilmiş olup halen Amerika ve Almanya gibi kapitalist ülkelerde dahi sürekli baskıları yapılmaktadır.

23 ocak

«Asitli» saldırı

● İktisat Fakültesi Talebe Cemiyeti'nin düzenlediği «Ozanlar Günü», tutucu güçler tarafından sabote edilmek istenmiştir. Büyük Tiyatro'daki toplantıda Urfa'lı halk ozanı Bâbe «Sandıktan çıktık» taşlamasını söylerken birdenbire ışıklar sönmüş ve salonu yoğun bir kimyasal madde kokusu sarmıştır. Bunun üzerine dinleyiciler salonu terk etmek zorunda kalmış, ancak salon havalandırıldıktan sonra toplantıya devam edilebilmiştir. Görgü tanıklarına göre, tertipçiler, DP Milletvekili Kâmil Gündes'in kardeşi ve binanın sahibi olan Şaban Gündes ile oğludur. Ayrıca Yüksek İslâm Enstitüsü'nde öğrenci olduğunu söyleyen Yeni Çığır Gazetesi muhabiri Sungur adındaki gencin de kimyasal madde ile eldiveni ve çorabı yandığı için o da şüpheleri üzerine çekmektedir. Suç delili olan kolay ucu, klorlu organik bileşik şişesi Ant Muhabiri tarafından bulunmuş, ancak Şaban Gündes'in emrindeki işçi memuresi, şişeyi arkadaşının elinden almak istemiştir. Fikir Kullupleri Federasyonu İstanbul Sekreterliği olayla ilgili bir bildiri yayımlayarak asit atarları tahrik eden hakim sınıfları suçlamıştır.

Basın İş kongresi

● DISK'e bağlı Basın İş Sendikası'nın genel kurul toplantısında «Türkiye'nin NATO'dan çıkması için mücadele etmektir» kararı alınmıştır. Seçimler sonunda genel başkanlığa Ehlilman Tuncer, Genel Sekreterliğe İbrahim Atılal, Genel Saymanlığa Feridun Akçal seçilmişlerdir. DISK Genel Kurulu'nda sendikayı İbrahim Atılal ve Bekir Çiftçi temsil edeceklerdir.

24 ocak

ANT dâvaları

● Cumhuriyet Savcılığı, ANT aleyhinde bir dâva ve bir soruşturma daha açmıştır. Genel Yayın Müdürümüz Doğan Özgüden'in Sunay'ın «Anayasa Sosyalizme Kapatılır» şeklindeki demeci üzerine yazdığı bir yazıda Sunay'ın demeci sosyalist muhalefete karşı bir komplonun habercisi ise, bu komplonun Anayasa Mahkemesi önünde ergeç perişan olacağı şüphesizdir. şeklinde bir ifade kullanmış olmasının Cumhurbaşkanı'na hakaret sayan Cumhuriyet Savcılığı, Özgüden ve sorumlu Müdürü müz Yaşar Uçar hakkında T. C. K. nun 158. maddesine göre 4.5 yıl hapis cezası istemektedir. Öte yandan, Yunanistan'daki kral darbesi üzerine yazdığı «Oyun açığa çıktı» başlıklı yorumunda da Doğan Özgüden'in hükümeti tahkir ettiğini ileri süren Savcılık, gerek Özgüden, gerekse Yaşar Uçar hakkında T.C.K. nun 159. maddesine göre soruşturma açmıştır. Bu maddede göre söz konusu olan ceza miktarı, 6 yıla kadar haptir.

Beraat ettiler

● 1965 yılında Kıprı Dergisi'nde Naci Sadullah'ın yazdığı «Dostum Nâzım Hikmet» başlıklı yazı serisinde «komünizmi övmeye suç» bulunduğu iddiasıyla açılan dâvada Naci Sadullah ve Sorumlu Müdür Kaya Çelikkanat beraat etmişlerdir. İki gazeteci daha önce İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 1.5 yıl hapse mahkûm edilmiş bulunuyorlardı. Ancak Yargıtay'ın bozma kararı üzerine Ağır Ceza Mahkemesi de bu karara uymuş ve sanıkları beraat ettirmiştir.

25 ocak

Aybar'ın raporu

● Temps Moderne Dergisi'nin bildirdiğine göre, Amerika'yı Jenosid suçundan mahkûm eden Rusell Mahkemesi'nin kararı, ünlü düşündür Jean Paul Sartre tarafından hukuki dayanaklarıyla kaleme alınmıştır. Jenosid'in tanımı tartışmaların can damarı olduğu

AYBAR

İçin Aybar'ın bu konuda sunduğu hukuki inceleme raporu, yeni özellikler getiren önemli bir vesika olarak değerlendirilmiş, Avrupa bilim çevrelerinin dikkatini çekmiştir. Aybar'ın raporu, Danimarka oturumunda bulunanlarca, Türkiye'nin bu önemli hukuki alanda bir araştırma katkısı olarak değerlendirilmiştir.

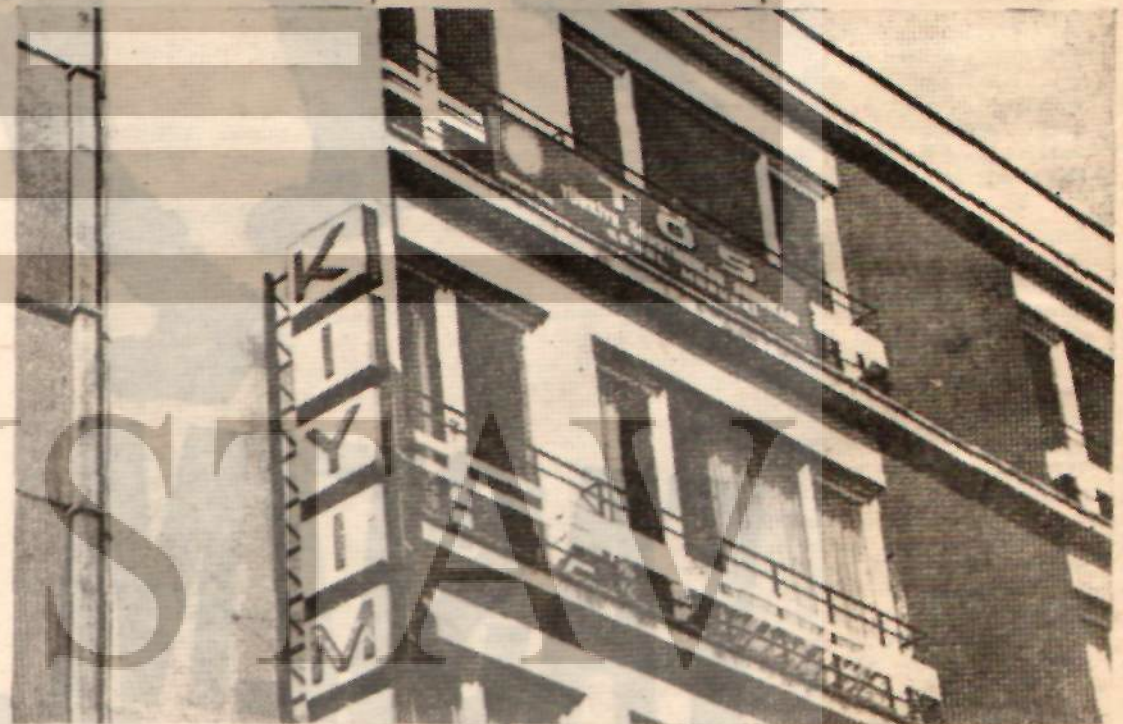
Bir müşterek daha

● Balıkesir İl Genel Meclisi'nin APH ve CHP'li 39 üyesinin birinde Avrupa ülkelerinden birinde inceleme gezisine çıkmasını sağlamak yolunda aldığı karar Balıkesir halkı tarafından tepki ile karşılandı. TİP İl Başkanı Şükran Kurdakul olayı bütün Türkiye halkoyuna açıklayarak «kitabına uydurmuş bu soygun hareketi» ne karşı savaşacaklarını bildirdi.

Tehlikeli ziyaret

Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay'ın Basra Körfezi'nde emperyalist çıkarlarının korunması için Türkiye'nin de dahil bulunacağı bir beşli pakim kurulmasından söz edildiği sırada Suudi Arabistan'a yaptığı ziyaret devrimci ve milliyetçi çevrelerde tepkiyle karşılandı. Lâik bir devletin Cumhurbaşkanı olduğu halde dini bir ziyaret havası verilen bu gezisinde Cevdet Sunay'a, Orta Doğu'da anti-emperyalist ve devrimci Arap hareketine karşı bir İslâm birliği kurulması yolunda da telkinlerde bulunuldu. İktidarın seçimi arifesinde irticaa taviz vermek durumunda olduğu bir sırada yapılan bu ziyaretin Türkiye için tehlikeli sonuçlar vermesinden endişe ediliyor.

Kıyım ve öğretmen

AP iktidarının halkı eğitime düşmanlığı ve devrimci öğretmenlere karşı giriştiği tasfiye hareketi devri Süleyman'da «öğretmen» kelimesiyle «kıyım» kelimesini aynı paralele düşürmüştür. Bir kelimeyi söyleyince diğer kelimeyi anlamamak imkânsızdır. Nitekim, TÖS'ün genel merkezinin nakle edildiği yeni binada da bu iki kelime yan yana gelmiştir. Aynı binada Öğretmenler Sendikası Genel Merkez ve «Kıyım» Çorbaçısı..

Akdeniz İlericileri

● Akdeniz'de barışı sağlamak ve bu bölgede Amerikan emperyalizmine karşı tedbirler almak amacıyla Akdeniz ülkeleri İlerici partilerinin bir konferansı akdetmeleri kararlaştırıldı. Bu konferansı hazırlamak üzere Roma'da yapılan ön toplantıya Türkiye adına TIP çağırıldı. İtalyan Sosyalist Proleter Birliği Partisi'nin çağrısını kabul eden TIP, Genel Sekreter Rıza Kuş ve Merkez Yürütme Kurulu Üyesi Prof. Sadun Aren'i hazırlık toplantısında partiyi temsil etmek üzere görevlendirdi. Toplantıya diğer Akdeniz ülkelerinden Fransa, Yugoslavya, İtalya, Fas, İspanya, Cezayir, Yunanistan, Mısır ve Suriye'nin İlerici partileri katıldılar.

Boraks soygunu

● CHP'nin senatörler, Cumhuriyet Senatosu'nda boraks madenlerinin yabancı şirketlere peşkeş çekildiğini ileri sürerek bu konuda araştırma istedikler. AP'nin Enerji Bakanı Sezgin İse, yabancılara boraks madenlerinin işletme imtiyazının CHP'nin Enerji Bakanı Hüdaî Oral tarafından verildiğini ileri sürdü.

İşçiye ihanet

● AP iktidarı, büyük patronlara her gün yeni yeni imtiyazlar tanırken, işçinin bugüne kadar elde ettiği hakları geri almak için yeni teğbüslere girişmektedir. Son olarak, Amerikalı bir damgmanın tavsiyesine uyularak «Kıdem Tazminatı» mülhesesinin kaldırılmasını öngören bir kanun tasarısının hazırlandığı basında açıklandı. Teğbüs işçi çevrelerinde büyük tepkiyle karşılandı ve DİSK yayınladığı bildiride «Bu suretle 20 yıldanberi işverenlerin sık sık ortaya attığı kıdem tazminatını kaldırma isteklerini nihayet AP iktidarı gerçekleştirmiş olmaktadır. Ancak unutmamak gerekir ki, devrimci işçiler tam bir cephe birliği halinde bu tasarının karşısına dikilecekler ve her türlü demokratik direnme haklarını kullanacaklardır» dedi.

Eğitim çıkmazı

● Halk çocuklarına eğitim imkânı sağlayamadığı için onları suni barajlarla okuma imkânından yoksun kılmak isteyen iktidarın hazırladığı yeni not sistemine karşı tepki şiddetleniyor. Mersin'den sonra İstanbul'da da öğrenciler ders boykotuna giriştiler.

Kore Olayı

● Bir avuç kahraman Vietnam'lıya karşı yarım milyon askeri, uçak gemileri, jetleri, napalm bombalarıyla rezil olan Amerika, bu defa Kuzey Kore'de dünya barışını tehdit eden yeni bir saldırganlıkta bulundu. Pueblo isimli bir Amerikan casus gemisi karasularına girdiği için Kuzey Kore gemileri tarafından tevkif edildi. Amerika, gemiye el konulmasını «savaş sebebi» sayacağını ilân ederek Kuzey Kore'ye tehditte bulunmaya başladı. Kuzey Kore ise, casusluk amacıyla karasularına giren gemiyi hede etmeyeceğini bildirdi. Amerika bu olaydan dolayı Kuzey Kore'ye karşı savaş açarsa, Uzakdoğu'da ikinci bir Vietnam yaratılmış olacaktır.

Büyük tehlike

● Bir Amerikan B-52 uçağının Kuzey Buz Denizi üzerinden geçerken hidrojen bombalarını düşürmesi bütün dünyada telaş uyandırmıştır. Oysa, Türkiye'deki Amerikan üslerinden sık sık atom yüklü B-52 uçakları havalandırılmakta ve bütün milletin hayatını tehdit eden bu tehlikeye karşı politikacılarımız seslerini çıkartmamaktadırlar.

DOĞAN ÖZGÜDEN

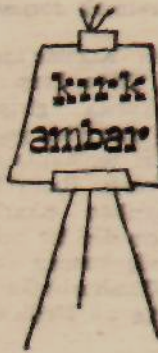
Teşhisi doğru koyalım...

Daha iki hafta önce TIP'e «aşırı sol» diye hücum ederken iktidarın olumlu gelişmesinden dem vuran CHP Lideri İnönü, geçen hafta büyük bir dönüş yaparak Türkiye'yi bekleyen büyük tehlikelerden söz açmış, bir kaç gün sonra da tehlikelerin neler olduğunu açıklamıştır. İnönü'ye göre, «AP tarafından memlekette irtica geniş ölçüde teşvik edilmekte, irtica müstenit bir seçim ve iktidar düzeni yaratılmak istenmektedir. AP, iktidarı, anayasayı değiştirecek çorğunluk sağlayıp adalet, ordu ve cumhuriyetin temellerini tam tersine çevirecek bir çaba içerisinde» İnönü'nün bu kadar kısa zamanda hedef değiştirmesinde, muhakkak ki, sola karşı çıkışının partisiz sol kanadında yarattığı şiddetli tepki büyük rol oynamıştır. Ancak, bu konuşmayı, sırf zevahiri kurtarmak için yapılmış bir jest olarak kabul etmek de mümkün değildir. Nasıl olsun ki, irtica, seçim öncesinin oy hesabına dayanan müsamaha havası içinde gemi iyice aşıya almış, ülkenin bütün değerlerine saldırmakta, baş istemekte, Türkiye'yi bugünden yarına bir kan banyosuna sürüklemek için elinden geleni yapmaktadır. Tehlike ortadadır... Bu bakımdan, İnönü'nün konuşması, üzerinde ciddiyetle durmayı gerektirecek bir önem taşımaktadır.

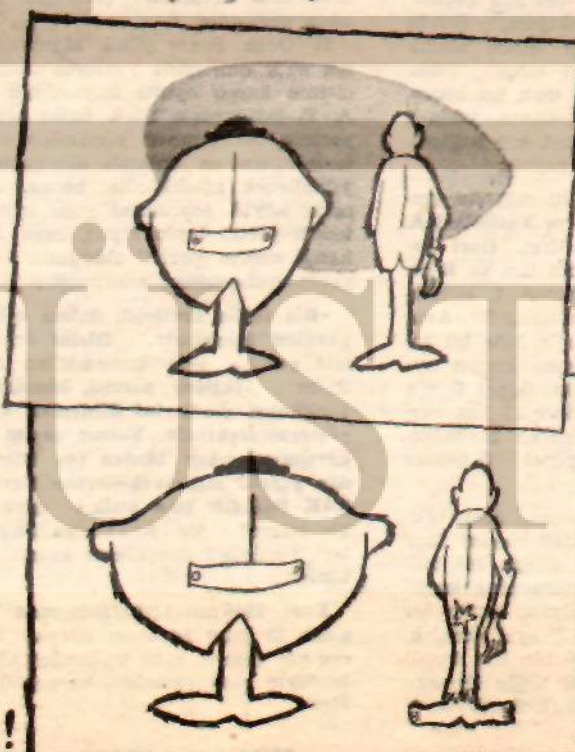
Ancak bu meseleyi değerlendirirken, İnönü'nün yaptığı gibi «irtica» tehlikesini soyut olarak ele almak, bunu sadece oy hesabıyla yaratılmış arzı bir gelişme saymak da çok büyük bir hatadır. Çünkü irtica, başlıbaşına bir olay değil, sadece bir sonuçtur. İrticaa karşı sağlam bir tutum takınmak, ancak onu tahrik eden nedenlerin isabetli şekilde tesbiti ile mümkündür. Türkiye'de son yüzyılda irtica hareketleri daima emperyalist kuvvetler tarafından tahrik edilmiş, ulusal bağımsızlığa yönelik bütün devrimci hareketlerin karşısına bir tampon olarak çıkartılmıştır. Anadolu'da Mustafa Kemal İhtilali'nin karşısına çıkartılan Anzavur İsyanı, emperyalistlerin sahneye koyduğu bir irtica hareketidir. Anti emperyalist ve sosyalist güçlerin çığ gibi geliştiği 1968 Türkiye'sinde ise böyle tutucu bir kuvveti emperyalizmin ihmal edebileceği düşümlübilir mi? İrtica, Türkiye'de emperyalizmin iktidara getirmeğe çalıştığı faşizmin en etkin unsurlarından biridir. Nitekim, bütün anti - emperyalist ve sosyalist hareketleri, toplantıları sabote edenlerin başında dinî duyguları istismar edilen cahil ve zavallı halk çocukları vardır. Bunlar, yabancı çıkar çevrelerinin ve onların Türkiye'deki işbirlikçilerinin hesabına en aşarlık, dinle imanla ilgisi bulunmayan kirli işlere alet edilmektedir. Son İstanbul olayları, bunun en belirgin örnekleridir.

Kaldı ki, Türkiye gibi geri kalmış bir ülkede kitlelerin irticaa yönelmesinden tabii bir şey olabilir mi? Dünya nimetlerini tanımayan, tamasa bile tadamayan aç ve sefil insanların başka bir dünyada mutluluğa ermek için din istismarcılarının peşinde irtica hareketine katılması, kaçınılmaz bir neticedir. Emperyalizmin ve yerli işbirlikçilerinin insanlara bu dünyada insanca yaşama hakkı tanımayan sömürsü sürüp gittikçe, Türkiye'de irticanın kökünü kurutmak mümkün değildir. Bu bakımdan, devrimci güçlerin birinci görevi, nefice ilibariyle yine faşizmi getirecek olan biçimsel devrim gösterileriyle zaman kaybetmek değil, bütün şer kuvvetlerinin iplerini elinde bulunduran emperyalizmi Türkiye'den kovmak ve aynı zamanda bu yüzkarası sömürü düzenine son vermektir. Aksi takdirde, emperyalizmin en güçlü örgütü olan NATO'ya «Evet!» diyenlerin irticaa karşı bütün direnişleri, yüzeyde kalan biçimde davranışlar olmaktan öte gidemeyecektir.

Demirel'in yemek daveti

Senatörlere rozet verilmesi istendi

İstanbul'da hayat pahalılığı
10 yıl içinde yüzde 91 arttı

BİR YILDIR KİMSE İLGİLENMEDİ...

—BİR YILDIR KİMSE İLGİLENMEDİ!

FAŞİZM REJİMİ ZORLUYOR

Spor ve Sergi Sarayı'na basanlardan biri yakalandıktan sonra...

Saldırgan gericilerin kullandığı molotof kokteyli şişelerinden biri polis elinde...

Evet, Türkiye'de artık faşizm anayasa rejimini açıktan açığa zorlamaya başlamıştır. İktidarın başı Demirel istediği kadar «muhalifetler iktidarları tenkit ederken bugün için ortada olmayan, emareleri bulunmayan mevhum ve mefruz hususlara istinat etme imkânlarını kaybetmişlerdir. Bunun yerine müşahhas vakalar, emareler, deliller ortaya koymaya mecburdurlardır. Türkiye'de faşizme doğru doludizgin bir gidisin bütün emareleri, delilleri ve müşahhas vakaları ortadadır...

Son bir haftalık zaman parçası içinde açığa çıkan tegebüsleri kâğıda dökme dahi, bu tehlikeli gidişi belgelemeye yetecektir.

Eğer faşizm, egemen sınıflar hesabına iktidar sürüp ülkenin bütün imkânlarını büyük kapitalistlere peşkeş çekmek, emeği sermayeye sömürmek, buna karşı direnen sosyalist hareketleri kitlelerin dini ve millî duygularını istismar edip her türlü zorbalığa başvurarak ezmek ise, ki başta Mussolini ve Hitler olmak üzere bütün faşist sergerdeler aynı yoldan geçmişlerdir, işte faşizme doğru gidisin müşahhas vakaları, emareleri ve delilleri:

Bugüne kadar bir takım sınısice alınmış, kararlar ve girişilmiş tasarruflarla egemen sınıflar hesabına hükümet etmeğe çalışan AP iktidarı, bir süre önce parlamentodan geçirdiği Yetki Kanunu ile hükümete kanun niteliğinde kararnameler çıkartma yetkisi tanımış ve Mussolini'ye tanınan yetkilerle eşdeğerde olan bu yetki sayesinde Demirel devlet parasıyla özel sektörü ihya etmek imkânına kavuşmuştu...

• Her şey egemen sınıfların çıkarı için...

Önceki hafta iktidarın himayesinde düzenlenen Sanayi Kongresi'nde açıklanan Sanayi Geliştirme Kanunu Tasarısı ise tıpkı Mussolini İtalyası'nda olduğu gibi nemleketin ekonomik bakımdan egemen sınıflar kontrolündeki korporasyonlarla yönetilmesini öngörmektedir. (Bu tasarı hakkında geniş bilgi 6. sayfamızdadır.)

Onun hemen ardından geçen hafta işçilerin «kıdem tazminatı» müessesesinin kaldırılmasını öngören bir başka tasarı açıklanmıştır. Amerikalı bir danışmanın tavsiyesine uyularak hazırlanan tasarıya göre, sö-

zümone bir «işsizlik sigortası» ihdas edilecek, buna karşılık işçilerin işten çıkarılmaları halinde işverenler «kıdem tazminatı» ödeme yükümlülüğünden kurtulacaklardır. Tasarı, her haliyle, işçiye ihanet belgesidir. Çünkü kıdem tazminatı, işçinin bir işyerinde geçen emeğinin karşılığıdır, işveren tarafından işçi lehine yapılan zorunlu bir tasarruftur. Yeni tasarı ise, işçinin bu hakkını işverene yedirmekte, üstelik işverenlerin işçiyi diledikleri zaman işten çıkartmalarını önleyen bir müeyyideyi de ortadan kaldırmaktadır.

AP'nin egemen sınıflar hesabına iktidar sürdüğünü, ülkenin bütün imkânlarını büyük kapitalistlere peşkeş çektiğini, emeği sermayeye sömürdüğünü ispatlamak için şu üç tasarıya söyle bir göz atmak dahi kâfidir.

Ama egemen sınıflar bununla da yetinmemekte, su müdürlüğünden müteahhitliğe, oradan da iktidara yükselttikleri Demirel'den çok daha başka şeyler istemektedirler. Çünkü bu vurgun ve soygunun tehlikesizce sürdürülebilmesi, bir takım engellerin ortadan kaldırılabilmesine bağlıdır. Nedir bu engeller? Bir kere Türkiye'de gelişmekte olan sosyalist hareket vardır. Anayasa müesse-

seleri vardır. Devrimci güçler vardır...

Demirel, sınıfına tam anlamıyla hizmet etmek istiyorsa, bütün bu dirençleri ortadan kaldırmak, «dikensiz bir gül bahçesi» yaratmak zorundadır.

İşte, Seçim Kanunu'nun değiştirilmesi, TIP'e karşı suçlama kampanyasına girişilmesi, İstanbul'da sosyalist geçişlerin düzenledikleri toplantılara baskınlar yapılması, Basra Körfezi'nde Amerikan çıkarlarının korunması için dini bir pakt kurulmasının söz konusu olduğu bir sırada Cumhurbaşkanı Sunay'ın Mekke ve Medine'yi zi-

yaret ederek emperyalizmin Ortadoğu'daki bir numaralı ajanı Kral Faysal ile flört etmesi, hep bu hesaba dayanmaktadır.

Süleyman Demirel, basın toplantısında, Seçim Kanunu'nun değiştirileceğini açıklamıştır. AP iktidarı, Seçim Kanunu'nu değiştirerek bir taşla iki kuş vurmak istemektedir. Millî bakıya sistemi kaldırıldığı takdirde, TIP'in temsil ettiği sosyalist hareketin mecliste grup olarak temsil edilmesi önlenec; hattâ gerekli üçte iki çoğunluk sağlanırsa anayasa dahi değiştirilecektir.

• Faşizmin vurucu kuvveti irtica «baş» istiyor!

Nitekim bir süreden beri iktidarla flört havası içinde bulunan İnönü de, geçen hafta AP'nin niyetlerine bu teşhisi koyarak «İktidar, anayasayı değiştirecek çoğunluk sağlayıp adalet, ordu ve cumhuriyetin temellerini tam tersine çevirmek çabasında» demistir. İnönüye göre, memleketi irtica gırtlı ölçüde teşvik görmekte ve irtica müstenit bir seçim ve iktidar düzeni varatılmak istenmektedir.

İki hafta önce sola şiddetle çatan İnönü birdenbire yüzsekse derecelik dönüş yaparak sağa karşı hücumu geçmiş «millî mücadele devrinde olduğu kadar gelecek günler önemli ve tehlikelidir» diyerek tehlikenin önemine dikkati çekmiştir.

Gerçekten de Türkiye'de faşizmin en güçlü silahı olan irtica cumhuriyet tarihinde görülmemiş ve pervasızlıkla harekete geçmiş ve işi «baş» istemeğe kadar vardırırmıştır. Öyle ki istenen bağlar arasında, bizzat İnönü'nün damadı Metin Tokar'ın da başı vardır.

TÜTÜN KAVGASI VE, YASAK BÖLGE

1946'dan beri, bir başkaldırma hareketinin coşkusu içinde, I. Kurtuluş Zafer'ine ihanet eden bürokratlara elinin tersiyle vurmanın bilincini taşıyan Ege toprağının insanı, iradesinin aydınlığına açılan kapiya dayanmıştır. 46'nın açıklanlarında, bürokrasiden 23 yıllık yönetimin hesabını isteyen yüzbinler, bugün aynı bilince egemen sınıfın partisinin karşısına dikilmiş soruyor:

— Biz, tütünümüzü yok pahasına kapatan tüccarla başbaşa mı bırakacağız?

— Emegimizi sömüren 91 firma karşısında Türk halkı adına söyleyecek sözünüz yok mu sizin?

İktidar partisinin elliye yakın Ege milletvekilinden bir tanesi olsun. Manisa'da açık oturum düzenleyen tütün üreticisinin karşısına çıkmak cesaretini neden bulamamıştır? Çünkü bu milletvekilleri, kurduğu sömürme mekanizmasının arkasına çekilip, devletin açtığı krediyle halkı soyan lıman burjuvazisinin sözcüsü durumundadır. Çünkü bu milletvekilleri, tütün üreticisinin icine sıkıştığı koşulların parlamentoda görüşülmesini engellerken, «Biz müstahsille tüccarı eşit ve karşılıklı faydalanma esasında birleştirmek istiyoruz»dan ibaret olan bir anlayışla şartlanmışlardır. Ama bu nasıl eşitlik ve nasıl karşılıklı faydalanma esasıdır ki 1964 üretim yr-

lında, 91 ihracatçı firmanın kâr hânelelerine net 292 Milyon 558 bin 678 lira bağışlanırken, 227 bin tütün üreticisinin eline 50 Milyon 620 bin 640 lira geçmesi karşısında susulabilmektedir. Bütün masraf ve emek karşılığı içinde olmak üzere bir üretici ailenin eline yılda 2691 lira geçmesi demek olan bu hesap, her tütün ihracatçısı firmanın yılda 3 milyon 214 bin 931 lira net kâr sağladığı gerçeğini de beraber getirir.

Nitekim, Tütünçüler Federasyonu yayınladığı bildiende, Türkiye Tütünleri A.Ş. nin 6 Milyon 335 bin lira; Gari Tabacco'nun 9 milyon 479 bin lira ve Etekisement Tabaccos firmasının 1 Milyon 53 bin lira kâr ettiği yazılmaktadır. Ama gelin görün ki, kâr hânelelerinde bu rakamların yazılı bulunmasına karşın aynı yıl birinci firma 19 bin, ikinci 6 bin 800, ve sonuncu firma sadece 27 lira vergi ödeyerek AP'nin karşılıklı faydalanma esasına (.) güzel, güzel örnekler vermişlerdir.

Kredi açısından da durum, özel sektör sevdasının bütün özelliklerini taşımaktadır. 454 bin üretici aileye 241 milyon 59 bin lira kredi verilmesine karşılık, 91 firmaya 600 milyon; başka bir anlatıyla, aile başına 561 liraya karşılık, firma başına 6 milyon 800 bin lira kredi sağlanmıştır. Ayrıca, bu 91 tütün firmasının, her yıl yaklaşık olarak üretimin %

15'ini iskartaya ayırmak suretiyle sonradan kilosunu en çok 40 kuruştan alıp, en az 11-12 liradan ihraç etme oyunu da üreticinin sırtından çıkarılan bir çeşit hava parandır.

21 Ocak Pazar günü, Manisa'da yapılan açık oturumda yüzlerce tütün üreticisinin kamu oyuna duyurduğu gerçek, A. P. iktidarının Türk halkı tarafından yerinin belirlenmesi yönünden de yakın tarihimizin en anlamlı olaylarından sayılabilecek niteliktedir bence. Az topraklı köylü, toplumsal yapı içinde hem kendi yerini tayin etmiş, hem A.P. nin hangi sınıfın partisi olduğunu kendi hayat tecrübesinden çıkarmıştır.

«Biz tütün üreticisi, daima ezilen, her görülen insanlarız. Bizim örgütlenmemiz gerek» diye konuşabilen bir Veli Bakır... «İktidar partisi, sömürülen tütünçüünün dertlerini dinlemek zahmetini göstermemektedir. Yalnız seçim zamanı karşımıza çıkıp bizden rey isteyen iktidar partisi milletvekillerine Ege'yi YASAK BÖLGE ilan ettik» diye çekilen bir telgraf... Ve Ankara'ya doğru alin teri yürüyüşü düzenleme kararı alan onbinler...

Evet, 1946'nın açıklanlarında bürokrasiden 23 yılın hesabını isteyen Ege toprağının insanı, aynı toplumsal ağırlık ve iradeyle burjuvazinin karşısında yerini alıyor.

Şükran KURDAKUL

DOĞU GECE'SİNDE ARBEDE

— Asit buharından göz gözü görmüyor —

İrtica hareketinin bayrak taşıyıcısı Bugün Gazetesi'nde bir kadın yazar «Metin Teker ki dinsiz bir kâfirdir» başlıklı yazısında onun katli vâcip derken Mehmet Şevket Eyyaz da aynı şunları yazmıştır:

«Ösümüzdeki aylarda büyük hadacelere şahid olacağımızı sanıyordum. Türkiye kendisini bekleyen tarihi dönüm noktasına hızla yaklaşmaktadır. İki kuvvet kozlarını paylaşmak durumundadır. Türkiye halkına komünizme ve Molotof bombalarına olan hıncı Endonezya müslümanlarından aşağı değildir. Türkiye'yi Sovyet peyki olarak görmektense, bu aziz topraklar üzerinde kızlordu nameler, görmektense ölmeye ve öldürmeye hazırız»

● Asitli, silahlı, sopalı zorbalara toplantı basıyor

Gerçekten de, faşizmin hareketine geçirdiği irtica kuvveti, öldürme talimatlarına şimdiden başlamıştır. Geçen hafta önce Etilat Fakültesi Talebe Cemiyeti'nin düzenlediği «Asitli»

Çetinkaya, toplantı basmakla ün yapmış olan AP'nin fedailerinden Nurettin İspir ve Ali İhsan Okçu, solculara karşı ölüm kalım mücadelesinin başladığını bildirmişler. Doğu Gece'si'nin ne bahasına olursa olsun basılacağını ve toplantının yapılmayacağını söylemişlerdir. Bundan sonra hepsine cop büyüklüğünde sopalar, tabancalar, asit ve amonyak dolu şişeler dağıtılmış, daha sonra faşistlerin silahlı kuvvetleri Doğu Gece'si'nin yapılacağı Spor ve Sergi Sarayı'na sevk edilmiştir.

Toplantıda bir karışıklık yaratmaması için AP'li fedailere yakalarına görünecek şekilde toplu iğne takmaları, birbirlerini tımmak için «Harekât» kelimesini parola olarak kullanmaları tenbih edilmiştir. Bu arada, orta yaşlı saçları dökük bir şahıs, «Kahrolsun komünistler» diye bağırınca bombaların patlatılmağa başlanacağını baskın ekibine teblig etmiştir.

150 kadar zorba, el altından temin ettikleri davetiyelerle Spor ve Sergi Sarayı'na girmeye muvaffak olmuşlar ve dinleyicilerin arasına yerleşmişlerdir. Diyarbakır ekibi gösteri yaparken verilen talimat üzerine bir anda Molotof kokteylleri patlatılmağa başlanmıştır. Eczacılık Fakültesi ve Kimya Fakültesi'nde sağcı öğrenciler tarafından doldurulduğu tesbit edilen konyak şişeleri kırılınca ortalığı kesif bir kırmızı nitrik asit dumanı ve amonyak kokusu kaplamıştır. Öldürücü niteliği olan nitrik asit dumanının ortalığa yayılması üzerine salon karışmıştır. Bu arada dışarıdan atılan taşlarla camların kırılması da karışıklığı arttırmıştır. Zorbalardan elebaşlarından olduğu tesbit edilen Nurettin İspir, toplantıyı düzenleyen gençler tarafından yakalanınca tabancasına davranmış iki el ateş etmiştir. Çıkan kurşunlarla İsmet Kalyoncu ve İsmail Ali Kestaneci adındaki iki genç hafif yaralanmıştır. Zorbalardan Ali İhsan Okçu da, musta ile dinleyicilerin üzerine saldırmış ve Erol İnan adındaki genci gözünden yaralamıştır.

● Devletin polisi zorbalara açıkça koruyor...

Zorbalara ortalığı karıştırdıktan ve toplantıyı sabote ettikten sonra dışarı çıkmışlar ve kapıda teşvikçiler ta-

TİP, ilerici partiler konferansına niçin katıldı?

Sosyalist muhalefeti ortadan kaldırmak için her fırsattan faydalanmağa çalışan AP iktidarı, Türkiye İşçi Partisi'nin Roma'da toplanan ilerici partiler konferansına katılmış olmasını da istismar ederek parlâmentoda «komünistliğin açığa çıktığı» gerekçesiyle TİP'in kapatılmasını istemiştir. Ayrıca, AP taraftarı gazeteler de bu yönde şiddetli bir kampanya açmışlardır.

TİP adına toplantıya katılan Genel Sekreter Rıza Kuas ve Merkez Yürütme Kurulu Üyesi Sadun Aren, Roma'dan döndükten sonra bu konuda şu açıklamayı yapmışlardır:

«1. Partimiz bahis konusu toplantıya, İtalyan Sosyalist Proleter Partisi tarafından ve bir üyelerini göndermek suretiyle davet edilmiştir. Bu zatla yapılan konuşmalarda, toplantının Akdeniz'i emperyalist üsler ve müdahalelerden arındırmak ve böylece Akdeniz'i bir barış gölü haline getirmek hedefini güttüğü tesbit edilmiştir. Bilindiği gibi partimiz, öteden beri emperyalist üsler ve müdahaleleri, memleketimizin bağımsızlığı, emniyeti ve demokratik bir ortam içinde hızla kalkınması için en büyük tehlike olarak görmekte ve buna karşı devamlı bir mücadele vermektedir.

Ayrıca toplantıda, Kıbrıs meselesinin de bahis konusu edileceği düşünülmüştür. Bunlardan ötürü, partimizin toplantıya iştirak etmesinin mahzurlu olmak şöyle dursun, memleketimiz için yararlı olacağı sonucuna varılmıştır.

2. Toplantının Maksadı: Akdeniz'deki bütün antiemperyalist ve barışçı güçlerin iştirak edeceği büyük bir konferans gündemi hazırlamaktır.

3. Toplantıya Akdeniz'de kıyıları olan 11 memlekettten 15 parti iştirak etmiştir. Bunların dört tanesi komünist partisidir. Fransız Komünist Partisi de bir müşahit göndermiştir. Diğer on parti Arap ülkelerinin millî kurtuluş partileri ile sosyalist partileridir.

4. Toplantı gizli, değil, «kapalı» olmuş

tur. Kapalı olmasının nedeni de, ihzari mahiyette olması ve özellikle konferansa davet edilecek kuruluşlar hakkında üyelerin bu kuruluşları inceleyecek sözler söylemeleri ihtimalidir. Nitekim üç ay sonra toplanması kararlaştırılan asıl konferans açık olacaktır.

5. Toplantıda partimiz aktif bir rol oynamış. Amerikan emperyalizmi, NATO, Arap-İsrail Savaşı, Kıbrıs ve Faşizm hakkında kamuoyumuz tarafından iyice bilinen fikirlerini açıklamış ve gündemin tesbitinde katkıda bulunmuştur.

6. Toplantıda Kıbrıs meselesi tarafımızdan ortaya atılmış ve çözümün «üsler ve askerden arınmış, tarafsızlaştırılmış, güvenliği milletlerarası garantiye bağlanmış bağımsız ve federatif bir Kıbrıs» olacağı ifade edilmiştir.

TİP, devlet olarak da, parti olarak da yüzde yüz bağımsızlığı her şeyin üstünde tutar. Görüş ve fikirlerini yurt içinde de, yurt dışında da aynı açıklık ve samimiyetle savunur. Dostun ve düşmanın bunu böylece bilmesi lâzımdır.

Üç ay sonra yapılacak konferans gündemi de şöyle açıklanmıştır:

«1. Arap ülkelerine karşı yapılmış olan İsrail saldırısının sonuçlarını ortadan kaldırmak, işgal edilmiş topraklardan askerlerin çekilmesini, özellikle Filistin halklarının haklarını garanti eden bir çözüm bulmak.

2. Yunanistan, İspanya ve Portekiz'deki faşizmle ve halkların serbest gelişmelerine ve demokrasiye karşı yapılacak dış müdahalelerle mücadele etmek.

3. Akdeniz'deki NATO üslerinin ve diğer Amerikan üslerinin kaldırılması, 6. Filo'nun çekilmesi, Atlantik Paketi ve Akdeniz memlekelerini Amerikan emperyalizmine bağlayan diğer paktların kaldırılması için mücadele etmek.

4. Ekonomik ve sosyal alanda yeni ilişkiler için gayret etmek, sömürgecilik ve yeni sömürgeciliğin her çeşidi ile mücadele etmek.

rafından «Gazamız mübarek olsun» diye karşılanmışlardır.

Olaylar cereyan ederken As Sineması yanında parkeden 34 EK 628 plakalı taksideki bir şahsın zorbalara talimat gönderdiği, ayrıca sık sık Sergi Sarayı'na telefon edilerek olay hakkında bilgi istendiği tesbit edilmiştir.

Olay yerinde bulunan ve çoğunun yaka numaraları çıkarılmış olan toplum polisleri, öldürücü nitelikteki nitrik asit kullanıldığı ve bu fiil Türk Ceza Kanunu'na göre en az 20 yıl hapsi gerektirdiği halde zorbalık hareketi karşısında büyük bir kayıtsızlık göstermiş ve âdet yerini bulsun diye yedi kişiyi yakalayarak karakola sevk etmiştir. Ortada suç delili nitrik asit şişeleri ve kursun kovanları bulunduğu

halde, başta Nurettin İspir olmak üzere yedi zorba ikamete rapten serbest bırakılmışlardır. Açıkçası, polis zorbaları himaye etmiştir.

Ertesi gün sağcı gazeteler, baskın olayını büyük bir zafer gibi yansıtmışlar ve zorbaları daha vahim olaylara girişmek için teşvik etmişlerdir.

İstanbul'da kaba kuvvet gösterileri devam eder ve İslâmın zaferi üzerine fetvalar verilirken, Cumhurbaşkanı C. Sunay Suudi Arabistan'da laik bir devletin temsilcisi olduğunu unutmuş görünerek kutsal sayılan yerleri ziyaret etmiş ve sağcı gazeteler «Hazretti Muhammed'in kabrinin altın kapısı ilk defa Sunay için açıldı» şeklinde manşetlerle

İslâmın zaferini kutlamışlardır.

Artık açıkça görülmektedir ki, Amerikan emperyalizmi ile işbirliği halindeki egemen sınıflar Türkiye'de «Sola açık» adayasa düzenine son vermek için her çığnığa cüret edeceklerdir. Bir yandan Seçim Kanunu'nu değiştirip gerekli çoğunluğu sağlayarak Anayasayı değiştirmek için çalışırken, öte yandan da seçmen çoğunluğunun desteğini sağlamama ihtimaline karşı kanun dışı zorbalık hareketlerini teşvik edeceklerdir. Seçim Kanununu değiştirmezlerse, yada değiştirdikleri halde sol kuvvetlerin daha güçlü olarak parlâmentoya girmesini önleyemezlerse, bugünden S. A. kıtaları gibi yetiştirdikleri aldatılmış halk çocuklarını kanlı maceralara sürükleyecekler, tıpkı Hitler Almanya'sında ve Mussolini İtalyasında olduğu gibi sivil yada askerî bir faşizmin tam kadro halinde iktidara çöreklenmesi için gerekli ortamı yaratacaklardır.

Demirel'in kırık dökük cümlelerle, türlü çeşitli sözlerle yaptığı demokrasi edebiyatına rağmen çıplak gerçek budur.

Müşahhas vak'alar, emareler ve deliller ortadadır. Faşizm dolu ilzimin ilerlemekte, rejimi zorlamaktadır.

TÜRLÜ ÇEŞİTLİ...

- Gök kubbeyi indirmedik. Ne yaptık, dedik ki, milletin karşısına çıktık... Kanunsuz olarak çıkmamış, kanunsuz olarak çıkmış, huzurunuzda söylüyorum bu kanunsuz değildir.
- Garip bir iştir. Yunanistan'ı tanıma tanınamama meselesi gariptir. Sefir orada, siz... bugün buna tanımaya imkân yok, tanıma keyfiyeti, tanınamama keyfiyeti, bu tanıma mânasına geliyor ve bu tanımadır.
- Sulhü ve âdil bir çözümlü bulmak için kararlıyız. Nihai çözüm nerede? Nerede buluruz, onu söyleyemem. Arayacağız, nerede bulursak...

MOLOTOF KOKTEYLİ Bugün asit, yarın bomba...

Günü», daha sonra da Fikir Kurupleri Federasyonu'nun düzenlediği «Doğu Gece'si», tıpkı Hitler'in S. A.'ları gibi teşkilatlandırılmış sopalı, tabancalı, molotof kokteylli zorbalara tarafından basılmıştır.

Gerici gazetelerin tahrikçi yayınlarıyla yaratılan hava içerisinde Doğu Gece'si'nin yapılacağı gün baskın hazırlıklarına MTE Lokali'nde başlanmıştır. Lokale çağırılan çoğu AP Gençlik Kolları'na ve gerici kuruluşlara bağlı gençlere AP İl Gençlik Kolu Başkanı İbrahim

Türkiye'de Faşizmi Kuracak Olan Tasarıyı Açıkliyoruz!

- «Sanayii Koruma Tasarısı» Meclis'ten de geçerse, devletin bütün imkânları faşist korporasyonlarına benzer organlarla kapitalistlere peşkeş çekilecek ve devlet içinde devlet kurulacaktır.

SÜLEYMAN DEMİREL
— Sınıfına vurgun kapısı açıyor —

VEHBI KOÇ
Herşey mülk azınlık için

MEHMET TURGUT
Türkiye'de faşizmin korporasyonlarını kurmaya doğru...

Türkiye'de faşizmin ekonomik yönden nasıl kurulacağını gösteren bir tasarı AP iktidarının da desteğiyle Sanayi Kongresi'nden geçtiği halde nedense basın da pek yankı yapmadı. Oysa, Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği tarafından hazırlanan «Türkiye Sanayii Koruma ve Geliştirme Kanunu Tasarısı» aynı şekilde parlamentodan da geçtiği takdirde, Türkiye, tıpkı Mussolini İtalya'sında olduğu gibi, kapitalistlerin kontrolünde tamamen korporasyonlar tarafından yönetilen bir ülke haline gelecektir.

Tasarı, Sanayi Kongresi'nde herhangi bir ilâhiyat kongresine taş çıkartacak bir mizansen içinde görüşülmüştür. Yeşil örtülü masalar, yeşil rozetler ve bol bol «Cenabıallah» kelâmı... Önceki Cuma günü saat 11.30'da topluca namaz kılmak için verilen aradan sonra yapılan konuşmalarda Başbakan Demirel iki, Sanayi Başkanı Mehmet Turgut beş defa «Cenabıallah» demiş, Odalar Birliği Genel sekreteri Necmettin Erbakan da, Konuşmasını ilginç bir dil sürçmesi ile «Cenabıallah duanızı kabul etsin» diye bitirmiş ve bu dilek kongre üyeleri tarafından «âmin» sesleriyle karşılanmıştır.

Vehbi Koç gibi büyük kapitalistlerin teşvikleriyle hazırlanan ve küçük sanyicilerin tenkitlerine rağmen kongreden geçen tasarının maddelerine şöyle kısaca göz atmak dahî, Türkiye'deki özel sektörün cürekârlığını açıkça ortaya koymaya yetecektir.

Tasarı ile, devlet bütçesinden veya kaynaklarından yılda bir milyarı aşan bir para ile vergi koyma ve kaldırma ya kadar uzanan yetkiler, özel teşebbüs ağalarının kontrol ettiği bir teşekkülün emrine verilecektir. Bu paranın dağıtımı, denetimi hep özel teşebbüsün kontrolünde olacaktır. Sanayi ile ilgili bütün yetkiler özel teşebbüsün kontrol ettiği komite tarafından kullanılacak, bu ağalar isterlerse yol, su, bina, telefon, laboratuvar gibi tesisleri kurup, gözünün rengini beğendikleri bir müteşebbise 99 yıl

vâde ile ve bedelsiz olarak tahsis edebilecekler, üstelik bu müteşebbisi arzuladıkları vergilerden tamamen muaf tutabileceklerdir... Hattâ bu tasarı ile özel sektöre kendi itihâl kotasını yapmak ve beğendiği müteşebbise yapacağı itihâl için avans olarak döviz vermek yetkisi dahi tanınmaktadır.

Tasarı ile mekanizma şöyle kurulmaktadır:

Yedinci maddeye göre, en çok beş bakandan meydana gelecek bir Türkiye Sanayii Yüksek Komitesi kurulacaktır. Görünüşte teşkilâtın en yüksek mercii budur. Ama gerçek başka türlüdür. Bu yüksek komite yetkilerini, Türkiye Sanayii Geliştirme Komitesi'ne aktaracaktır. İşte, istediğini milyoner, istediğini müflis yapabilecek, vergi kaldırabilecek, devlet kesesinden milyarlar dağıtabilecek esas yetkili organ budur. Ve çoğunluğunu özel sektör temsilcileri meydana getirmektedir. Bu organda hükümetin 4, özel sektörün ise 6 reyî vardır. Üstelik bu kurul tarafından teşkilâtın genel sekreteri inha edilmektedir. Özel teşebbüs mensubu olacağı şüphe götürmeyen bu genel sekreter, beş bakanla birlikte Türkiye Sanayi Yüksek Komitesine üye olacak ve raporluluk yapacaktır. Sanayii Geliştirme Komitesini ele geçirecek bir

kaç kalantörün eline verilmekte ve muhtemelen bir klik Türk ekonomisi üzerinde devlet parası ile imparatorluk kurmaktadır.

Tasarı ile bir de Sanayi Danışma Kurulu ihdas edilmektedir. Danışma Kurulu, fiiliyatta danışılmak için değil, «hünk» demek içindir. Çünkü bu kurulun 25 üyesini de, özel sektörün altıya dört çoğunlukta olduğu Sanayii Geliştirme Komitesi seçecektir.

Tasarının 14 ve 16'ncı maddeleri, elektrifiği, suyu, yolu, telefonu, kanalizasyonu, gazı araştırma laboratuvarı kanitini devlet tarafından kurulacak tesislerin 99 yıl ile bedelsiz olarak beğenilen müteşebbise verilebilmesi imkânı sağlanmaktadır. 21 inci maddeye göre sanayi için özel bir dış ticaret rejimi düzenlenecek, müteşebbislere döviz avansı dahi verilebilecektir.

23 üncü maddeye göre, beğenilen müteşebbisler vergi, resim ve harçlardan sürekli veya geçici olarak muaf tutulabileceklerdir. Bu aslında, meclisin vergi koyma ve kaldırma yetkisinin özel sektöre devri anlamını dahi taşımaktadır. Tasarının en ilginç maddelerinden biri 39'uncu maddedir. Bu maddeye göre, devlet kaynaklarından yılda bir milyar lirayı kullanacak olan Sanayii Koruma ve Geliştirme Teşkilâtı, 1050, 2490 ve

3460 sayılı kanunların ve Sayıştay'ın denetimine tâbi değildir. Ağalar bakkı olarak denetimi sevmemekte idirler. Hattâ Sanayi Kongresinde Odalar Birliği Genel Sekreteri Necmettin Erbakan, teşkilâtın denetçilerinin «polis gibi» hareket etmeyeceklerini söylemiştir.

Tasarının 24'üncü maddesi, Sanayii Geliştirme Komitesi emrine verilen fonları sıralamaktadır. Maddenin (A) fıkrası şöyle başlamaktadır:

«Türkiye'de ve Türkiye dışında Türk sanayii yararına ve her ne adla olursa olsun Türkiye Devleti tarafından veya Türkiye Devleti adına ve Türkiye Devleti Emrine açılmış veya açılacak bütün kredi fonları, kaynakları ve imkânları Türk Sanayi Kredileri Fonu'nda toplanır.»

Özel sektörün ne kadar aklı olduğunu bu madde pek güzel göstermektedir. El konulacak fonlar yine de bundan ibaret değildir. 933 sayılı yetki kanununun uygulanması için ayrılmış 343 milyon lira da Geliştirme Komitesi'nin emrine verilmektedir. Bu da yetmemiş olmalı ki, bir ayrı

fıkra daha konulmuş ve her yıl bütçeye konulacak 100 milyon liranın da fona eklenmesi öngörülmüştür. Yönetim giderleri adı ile ayrı bir maddede ile bütçeden her yıl bir 10 milyon liracık daha alınması imkânı konulmuştur.

Tasarının 4 üncü maddesine göre «sanayi ile ilgili diğer mevzuatın bu kanundaki koruyucu ve geliştirici hükümlere aykırı olması halinde bu kanun hükümleri» uygulanacaktır. Yani bu bir nevi anayasadır... Eh bu kadar imkân seferber edildikten sonra şu montaj sanayii rezaleti önlenir ve Türkiye'de de biraz sanayie benzer şeyler doğar, denilebilir. Ama bu da hatâ olacaktır. Çünkü tasarının üçüncü maddesindeki «Sınal faaliyet» tarifi montajcılığı da kapsamaktadır...

Özel sektörün Türkiye için kalkınma formülü işte bu tasarıda yer almaktadır. İhtiyaç içinde bunalan milyonlardan ve millî kaynaklardan bütçeye toplanan milyarlar, üç beş «müteşebbis»in emrine tahsis edilecek, onlar da bu paraları istedikleri «müteşebbisler»e dağıtacaklardır. Bununla da kalmıyacaklar, devlet parası ile tesisler kurup mülkiyetini istedikleri kimselere hediye edeceklerdir.

Tasarıya bakılırsa Türk özel teşebbüsünün devletten başka bir gelir kaynağı yoktur. Bu sistemin adına «özel teşebbüs eliyle kalkınma» diyenler vardır. Ashında ise bu sistem devlet parası ile üç beş kişiyi zengin etmekten başka bir şeye yaramıyacaktır.

Görünüşe göre hükümet tasarıya taraftardır. Tasarının hazırlanışına TBMM Sanayi komisyonunun AP'li başkanı Arif Hikmet Güner ile AP'li üye Afyon Milletvekili İhsan Ulubahşi de katılmışlardır...

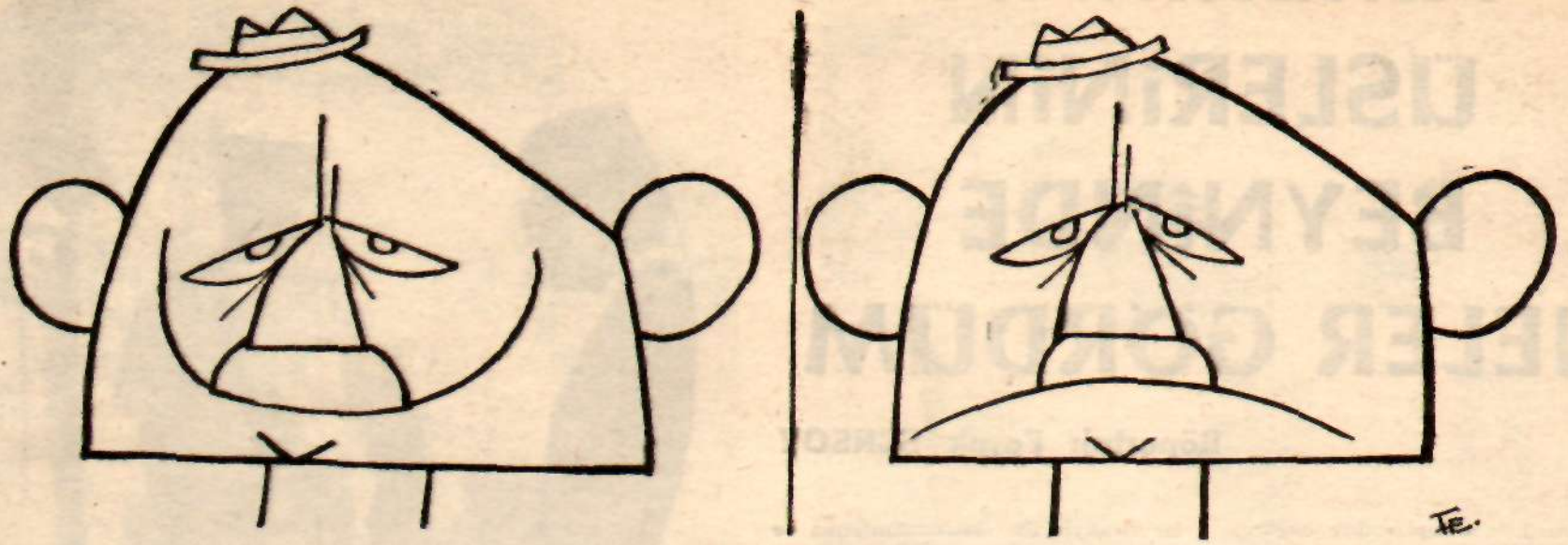
Bu teşebbüsün en önemli yanı, Mussolini'nin İtalya'da yaptığının üç aşağı beş yukarı Türkiye'de de tekrarlanmasıdır. Devlet içinde korporasyonlar yaratılmakta, dizginler sermayenin eline verilmekte dir.

PAŞA ÇAYI

Inönü bir Teyrat peygamberidir... Bakmayın siz ded-şahi gülüp ettiğinel Tepeden tırnağa garaptır... O ki, Firavun'un etinden halkı kurtarmıştır... Ve halk ki, nankördür, anlamaz... Çünkü kör olmadı için nankördür... Ve körlüğü ekmek körlüğü, yani NAN körlüğüdür... Anlamaz İnönü'nün kendini aç bırakmışlığının ne büyük nimet olduğunu... Ve onun içindir ki, İnönü kuzmuştur... Ve demistir ki: Ey halk, madem anlamadın seni açlığa kurtarmışlığımı, ben seni öyle bir yesirliğe salayım ki, daha kırk yıl benden medet umul... Ve halkı yebiden Firavun'un eline teslim etmiştir... Ve kırk yıl değil, 1947'den 1964'e, demek onyediyıl sonra, yeniden Kurtarıcığa özenip, Firavun'un karşısına dikildiğinde. Ya Johnson, kavimimi azad etmezsen, yeni bir dünyada yerimizi buluruz! diye gözdağı verdiğinde, Firavun kendisini Haydi canım sen del ülemiyle başından savmıştır... Bunun üzerine gazaba gelen İnönü asasını yere vurup,

Ortannı Solu! diye höykürdükte, yer yarıp alaca bir su akmağa başlamışsa da, halk bunun adına Paşa Çayı deyip değil içmek, semtine bile uğramayınca, gazabı yedi kal göğe varmıştır... Ve şimdi bu yüzden Tanrı'nın günü Paşa Çayı'na elvileme atlayıp, sağ yakadaysa sola geçip sağın üstüne, sol yakadaysa sağa geçip solun üstüne şimşekler ve temelçivileri yağdırmaktadır... Ve İnönü ki, ak saçlarıyla gösterdiği bu insanüstü celâdetle saygılanmamak mümkün değildir, vec'd içinde olsa da, bir gözü ve bir kulağıyla Firavun'a izlemektedir... Ve Firavun ki, İnönü'nün Musa'lığını gayri yitirdiğini ve Paşa Çayı'nın Kızıl Deniz olmadığını bilir, o yüzden de o yana bakmaz hiç... Ve bu da İnönü'nü büsbütün kahretmektedir... Ama Firavun da neylesin ki!... Çünkü görmektedir ki, Türk Halk'ının cümle Yeşil ve Kızıl ırmakları ve Sakarya'ları Kurtuluş yönünde gürül gürül akmaktadır...

Can YÜCEL

İNÖNÜ'nün BU GECE NE SÖYLEYECEĞİ BELLİ OLMAZ!

NATO VE BASRA PAKTI

Hüseyin BAŞ

İNÖNÜ'nün NATO yanlısı konuşmasının en- ne boyuna tartışıldığı bir sırada Wilson Hükümeti'nin İngiliz ekonomisini ayakta tutmak amacıyla giriştiği bir dizi tedbirin, sonuçları itibarıyla birdenbire Türkiye'ye kadar uzanması, CHP Lideri için talihsiz bir durum yaratmıştır.

Gerçekten de, NATO'nun orasının burasının değiştirilmesi şartı ile Türkiye için vazgeçilmez olduğu düşüncesini savunanlar, Başkan Johnson'un en gözde akıl hocalarından biri sayılan Rostow'un Basra Körfezi'nde İngiltere'den boşalan yeri doldurmak üzere Türkiye'nin de yer alacağı yeni bir askerî paktı önermesine, alışılmamış bir şiddetle karşı çıkmışlardır.

Sıkıca tutunulması zorunlu görülen büyük müttefikimizin (I) Türkiye'yi yeni bir çıkar bölgesi bekçiliğine memur eden sorumsuz ve başı-bayruk çıkışı yerden yere vurulmuş ve CHP'nin en yetkili ağızları, «Basra Körfezi, petrol emperyalizminin merkezidir. Bu pakt, bundan dolayı yabancı petrol şirketlerini korumak için kurulmaktadır. Türkiye bu amaç için ne bir tek asker, ne bir kuruş para verir» diyerek bu onur kırıcı tavrı kesinlikle yermişlerdir.

Rostow Olayı ve CHP'nin bu olay karşısındaki kesin tavrının, İnönü'nün NATO konuşmasıyla en açık bir biçimde çeliştiği gözden kaçmamaktadır. Ve şimdi Türkiye'de çok sayıda insan, haklı olarak, CHP'nin, kurulmak istenen paktı karşı tarafa karşı sert ve tavizsiz tavrı neden NATO konusunda da göstermediğini sormaktadır. Basra'da kurulmak istenen bölgesel pakt, emperyalizmin o bölgedeki petrol çıkarılarının korunması içinse, onun bitişğinde doğudan batıya uzanan SEATO, CENTO ve NATO paktları kimin, neredeki çıkarılarını korumak amacı ile kurulmuşlardır?

CHP Lideri'nin NATO'yu temize çıkarmaya yönelen savunularını, bugün CHP'nin şiddetle karşı çıktığı Rostow Planı'nın savunulmasında da kullanmak pekâlâ mümkündür. Öte yandan, CHP'nin Rostow Planı karşısında takındığı kesin ve uzlaşmaz tavır da pekâlâ NATO için geçerlidir.

Kısaca, NATO'yu temize çıkarma çabalarıyla Rostow'un yeni bölgesel çıkar paktları tasarısına karşı çıkışlar birbirleriyle gözleri tırmalayacak kadar çelişmektedir.

Anglo-Amerikan emperyalizminin Basra petrol bölgesinde İngiltere'den boşalan yere «yerleştirmek» istediği yeni «çıkarcı» paktın, aynı emperyalist ortaklığının Akdeniz ve Ortadoğu çıkar bölgelerinde kotardıği bir başka «ç-

kar bekçisi» pakttan hiçbir farkı yoktur. CHP son olaylarla, yapışık ikizlerin birini okşarken, aynı zamanda öbürünü dövmek gibi garip bir duruma düşmüştür.

Rostow'un başı-bayruk ve sorumsuz çıkışının Türkiye'deki NATO tartışmalarına yeni boyutlar getireceğinden ve kamuoyunda büyük «şok» yaratacağından şüphe edilmemelidir.

Bu yeni ve geçiştirilmesi güç «şok» ışığında Türkiye'de çok sayıda insan NATO'ya Basra Körfezi'nden bakmaya başlayacaktır. Bu bakış NATO'nun foyasının daha da bir meydana çıkmasını sağlayacak, yeni bir bilincin habercisi olacaktır.

Anglo-Amerikan emperyalizminin başka başka politikalar izlediği dünyanın çeşitli yerlerinde kurulan ve yeryüzünü kapsayan büyük bir strateji içinde âdeta bir zincirin halkaları gibi birbirine sıkışıkça bağli olan bir dizi temel politik, askerî ve ekonomik paktın, amaç ve hedefte, bulundukları bölgelere göre «farklılık» gösterdiği düşüncesi sağlıklı bir tabliye dayanamaz. Bu paktlar, tek bir strateji içinde birbirine son derece bağli ve tutarlıdır. Birleşik Amerika, dünya nüfusunun yüzde 6'sına sahip olmasına rağmen, yeryüzü kaynaklarının yüzde 60'ını elinde tutmaktadır. Bu muazzam çıkar ve imtiyazların korunması için Amerikan emperyalizmi, çıkar bölgelerinin kilit noktalarında çeşitli politik, askerî ve ekonomik paktlar kurmuş ve bölgeler yönetimleriyle kotardıği ikili anlaşmalarla yine yeryüzünün bir çok yerinde sayısız binleri aşan üsler ele geçirmiştir. Ama artık dünya eski dünya değildir. Doğal kaynakları alabildiğine sömürülen ülkelerin ulusları uyanmakta, uyanıkça da zenginliklerine sahip çıkmak istemektedir. Bu yüzden, emperyalizmin çıkar bölgelerinde tutunması eskisi kadar kolay olmamakta ve emperyalizm yer yer kesin yenilgilere uğramaktadır. İngiltere İmparatorluğu'nun bir süredir giriştiği sömürge «strip-tease» inin Süveyş'in doğusunu da kapsaması, Birleşik Amerika'ya yeni yükümler altına sokmuştur. Şimdi sömürü oranı artışı «jandarmalık» görevinin kapsamını da genişletecektir. Amerika böylece, Basra Körfezi'nde, önce o bölgeler ülkelerinde «paravana» arayacak, beceremezse, Vietnam'da olduğu gibi işi «tek» başına sırtlayacaktır.

Genel strateji bakımından olduğu gibi, muazzam petrol zenginlikleri açısından da son derece önemli olan Ortadoğu'da emperyalizmin giriştiği teşebbüsler, istenen meyveleri ver-

memiştir. Üstelik, emperyalizmin Arap dünyasına karşı konulmaz bir biçimde yayılan Nâsır'cı etkiyi engellemek amacıyla kotardıği İsrail saldırısı, kazanılan askerî başarılarla rağmen, bugünkü sonuçlarıyla kaybedilmiş bir savaşa dönmüştür. Akdeniz'de dengenin Sovyetler lehine bozulması, Ortadoğu'da Nâsır'cı etkinin Aden'e kadar uzanması, emperyalizmin son İsrail saldırısı öncesinde de en önde gelen kaygıları arasında bulunuyordu. Arap sosyalizmine ve milliyetçiliğine karşı Anglo-Amerikan çıkarılarının korunması için tepeden tırnağa Anglo-Amerikan emperyalizmi tarafından monte edilen monarşist İslâm Paktı, ilk kez o sıralarda ortaya atılmış ve tasarısı Türkiye tarafından reddedilmişti. Şimdi Ortadoğu'da durum emperyalizmin aleyhine gelişmektedir. Üstelik İngiltere, «Süveyş'in doğusu» ndan çekilmek istemektedir.

Rostow'un beceriksiz bir biçimde giriştiği «nabız yoklaması»nın ardında, yeni hüviyetiyle de olsa «İslâm Paktı»nın bulunduğu şüphesizdir. Zira Amerika, Basra Körfezi boşluğunu şu ya da bu yolla, paravan paktlarla ya da doğrudan doğruya doldurmak zorundadır.

Bu oyunu, Amerikalıların hesabına, dün olduğu gibi şimdi de, Suudi Arabistan Kralı Faysal'ın oynadığından kimsenin şüphesi olmamalıdır. Türkiye Cumhurbaşkanı'nın Faysal'ı ziyaret ettiği bir sırada CHP Lideri, AP iktidarını, «irticaa dayalı seçim ve iktidar düzeni kurma niyetinde olmak, ordunun, cumhuriyetin temellerini tam tersine çevirmek çabasını sürdürmek»le suçlamıştır. Büyük tehlike, İslâmın politika alanına hem de dinamik bir biçimde itilmesi ve dışarıdaki sömürgeci takımıyla işbirliği yapan yerli çıkarıcıların din istismarcılarıyla birleşerek Türkiye'nin gerçek kurtuluşu yolunda atılacak her olumlu adımı köstekleyecek bir «vurucu kuvvet» haline gelmeleridir.

Böyle bir ortamın gerçekleşmesi halinde zaten NATO içinde bağımlı olan bir Türkiye'nin Rostow'un dışlediği plana katılması zor olmayacaktır.

Türkiye, anayasa düzeni içinde bu tür tehlikelere karşı koyacak güçtedir. Amerikan emperyalizmi, Türkiye'yi bugünkü anayasa düzeni içinde çıkarlarına âlet edemeyeceğini pek iyi bilmektedir. Bu bakımdan, anayasa dışı yolları denemesi de mümkündür. Anayasaya yönelen tehlikeleri, bütün ilerici güçler birlikte göğüslemek zorundadırlar. Kurtuluşun, gerçek bağımsızlığın şartı, öncelikle buradan geçmektedir.

AMERİKAN ÜSLERİNİN BEYNİNDE NELER GÖRDÜM

Röportaj: Faruk SENSÖY

TUSLOG'UN GİRİŞ KAPISINDA
— Amerikalı zenci yolunuza kesiyor —

Amerikalı, «Stop!..» diye bağırdı. Durduk.

İri-yarı, zenci bir çavuştu bu... Kolundaki banıtan askeri polis olduğu anlaşıyordu. Mecidiyeköy'ündeki TUSLOG binasının giriş kapısında uzun bacaklarını iki yana açmış, dür elloya hazır bir kovboy gibi duruyordu. Kendisine, Amerikan Basın Ataşesi tarafından gönderildiğimizi ve Tuslog istihbarat subayı yüzbaşı Massa ile randevumuz olduğunu güçlükle anlatabildik. Son derece kuşku ve dikkatliydi. Bir an için Türkiye'de değil de, yabancıların kabul edilmediği bir ülkenin sınır kapısında bulunduğumuzu sandık. Öyle, askerlik şubesine girer gibi gürmiyordu bu binaya...

Zenci çavuş önde, biz arkada kapıdan geçtik. Geniş bir holün solunda bir başka «DUR» karşıladı bizi.. Üzerinde «Merkez Kumandanlığı» yazılı bir kapının önündeki tabelada «DUR, Danışmaya müracaat ediniz!» sözleri vardı. Zenci çavuş bize «olduğumuz yerde» beklememizi söyleyerek içeri girdi.

Burası, Türkiye'deki bütün Amerikan üslerinin yönetildiği iki önemli merkezden biriydi. Diyarbakır'dan Yalova'ya, Adana'dan Trabzon'a kadar yurdun tüm kilit noktalarında yayınlan bu üsler, biri Ankara'da diğeri İstanbul'da Mecidiyeköy'de iki Tuslog karargâhı tarafından denetleniyordu. Bu arada, elçiliğin sesinin de çıktığı anlar oluyordu, ama tamamen birer askeri üs olan bu yerler daha çok Tuslog karargâhları aracılığı ile Pentagon'a bağlıydılar. Ankara'daki Karargâh her ne kadar rütbece üstün görünürse de Boğazlar bölgesindeki üsleri denetlemesi bakımından İstanbul Tuslog çok daha önemli bir kuruluştur.

İşte biz, İstanbul'un göbeğindeki bu «Beyin» i gezmek ve özellikle Amerikan üslerinde çalışan Türklerin durumunu incelemek istiyorduk.

Çok geçmeden zenci çavuşun girdiği odadan, kısa boylu genç bir subay çıktı. Yanımıza gelerek kendisinin yüzbaşı Massa olduğunu ve bizi beklediğini söyledi.

«İsterseniz...» dedi yüzbaşı Massa, «Önce bu binayı gezelim.»

«Gezelim...» dedim.

Yüzbaşı Massa bize ilk olarak geniş holün sağ tarafında sıralanmış fotoğrafları gösterdi:

«Türkiye'deki Amerikan kuvvetleri müfrezelere ayrılmıştır, İstanbul'dakiler 29 uncu müfrezeye bağlıdır.» diye anlatmaya başladı. «Müfrezenin karargâhı bu binadır. Üsküdar Kuzguncuk yolundaki soğuk et deposundaki Kavaklardaki Radar İstasyonlarına kadar Amerikalılara ait her yer bu «beyin» vazifesi gören Tuslog'un elindedir. Burada gördüğünüz fotoğraf-

lar sırasıyla üs kumandanlarına ve onların bağlı olduğu Tuslog kumandanlarına aittir. Baştaki üç resim ise Amerikan Hava Kuvvetleri kumandanı, Savunma Bakanı McNamara'yı ve Başkan Johnson'u gösteriyor.»

Yüzbaşı Massa'nın ağzından çıkan «Üs» sözünün bir rastlantı olup olmadığını merak ettim ve;

«Amerikan kuvvetlerinin bulunduğu bu yerler sizce bir üs müdür, yoksa bazılarının ileri sürdüğü gibi tesis midir?» diye sordum.

TUSLOG
karargâhında
Amerikalı
komutanların
fotoğrafları

«Elbette birer üs'dür bunlar...» diye cevap verdi içtenlikle, ve arkasından «Kim bunlara tesis diyor?» diye sordu.

Söylemedim tabii bunlara kimin tesis dediğini...

Bu arada istihbarat subayı bize Tuslog sözünün anlamını da açıkladı: İngilizce The United States Logistic Group kelimelerinin baş harflerinden derlenmiş. Gördüğümüz gibi baştaki «T» harfinin türklükle her hangi bir ilgisi yok! Logistic'in Red House sözlüğündeki karşılığının «orduları hareket ettirme ve besleme sanatı» olduğu göz önünde tutularsa bu karma harflerin anlamını «Birleşik Devletler Ordularının Yönetimi ve Bakımı» olarak yorumlamak gerekir. Kısacası küçük Pentagon.

O gün saatlerce kaldığımız bu binada gördüklerim diyebilirim ki korkunçtu. Bina'nın her katı kısım kısım ofislere ayrılmıştı. Her kattaki daracık koridorların dört bir yanı ifli ufaklı odalarla çevrilmişti. Bu odaları birer birer geziyor ve yüzbaşidan izahat alıyorduk.

Buradaki teşkilatla bir devlet kururabilirdi! Hükümetin bütün kolları birer daire halinde buradaydılar. Maliye, baysındırlık, eğitim gibi birçok bölümler Amerikan kuvvetlerinin hizmetindeydiler. Özel olarak yetiştirilmiş personel bütün merkezle irtibat ku-

ruyor ve üst makamlardan aldığı emirleri onlara iletliyordu. Bu odaların kapılarında «İrtibat Subaylığı», «Kommunikasyon», «Girmek Yasaktır» gibi yazılar asılıydı. Ve bu yerler de bir tek Türk vatandaşına rastlamamıştık. (Onları, daha sonra çok daha değişik yerlerde görecektik.)

Bu gizli servislerde çalışan Amerikalılar «en güvenli kişiler»di. Üç posta halinde günün 24 saatinde çalışan bu odalarda telex ve telsizlerin birbirine karışan seslerinden başka bir şey duyulmuyordu.

«Asıl işimiz istihbarattır...» diye anlatıyordu yüzbaşı. «Ortağın'daki bütün arkeri gelişmelerden, harekâttan gerekli yerleri haberdar ederiz. (Ben bu «gerekli yerler» sözünün altını çizdim.) Türkiye'deki üslerde çoğunlukla kommunikasyon ve radar cihazları vardır.»

Amerikanın dilinin altındaki bakla, bu üslerin aynı zamanda birer ileri karakol, birer dinleme ve gözetleme vasıtası olduklarıydı.

«Bu üslerde modern silâh ve cephanelerin depo edildiği, hattâ füzelerin bile bulunduğu yolundaki iddialara ne dersiniz?» diye sordum.

Bir süre burnunun ucunu kaşıdı, sonra:

«Madem biz burada bir savunma yapıyoruz, bunun için de gereği kadar

Bir Amerikan eri kafasını
Türk berbere traş ettiriyor

güçlü olmanız tabiidir, değil mi?» dedi.

«Evet ama, Türk hükümeti bu silâh ve üsleri kullanmada ne derece yetkilidir?»

«Bunu sizin devlet adamlarınız da ha iyi bilirler. Benim bildiğim sadece bu üslerin şu anda yalnız Amerikan kuvvetlerinin kontrolü altında olduğunu. Unutmayınız ki, biz burada Türkiye'nin savunmasına yardımcı olmak amacındayız.»

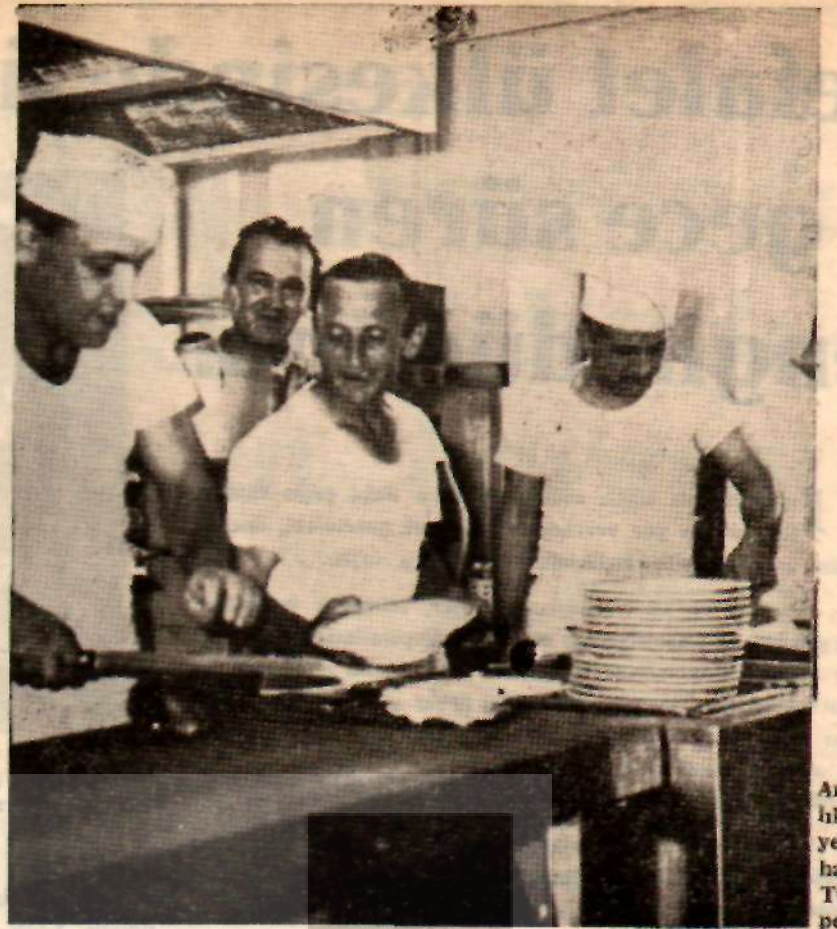
«Kime karşı?»
«Ortak düşmanlarımıza karşı...»
«?? !!»

Eh, Amerikalı sıfı bize yardım etmek için taa dünyanın bir ucundan kalkar Türkiye'ye gelir de, biz Türkler ona yardımcı olmaz mıyız?

Daha önceleri gezdiğimiz, Diyarbakır, Karamürsel üslerinde ve son olarak da İstanbul'daki Amerikan üslerinde gizli bölgeler dışında bir çok Türk'e de rastladık. Konuştuk, dertleştik. Çoğu en akla, geimelik işlerde, daha doğrusu Amerikan hükümetinin

AMERİKALILARIN EMRİNDE ÇALIŞAN BİR TÜRK KIZI
— Kraldan ziyade kralcı olanlar —

Amerikalılara yemek hazırlayan Türk personeli

kendi erlerine yaptırmaya kıyamadığı işlerde çalışıyorlardı.

Belki acı, belki gurur kırıcı ama, gevelemeyen söyleyelim:

Türkler Amerikalılara ait bu yerlerde paspas yapıyorlar. Bulaşık yıkıyorlar, araba temizliyorlar, çöp kutularını topluyorlar, hattâ ayakkabı boyuyorlar.

Gezdiğimiz Amerikan kulüp ve lokantalarında Urfa'nın, Çankırı'nın Kars'ın Hasan'larıyla, Ali'leriyle, Ahmet'leriyle konuştum. Başlarında beyazlı mavili kılâhlar, üstlerinde keten tulumlarla elleri bulaşık suyunda, elleri boya kutularında çalışıyorlardı.

Bu arada çöp tenekelerini boşaltmak, arabaları yıkamak, müsül'lerin madam'ların hizmetine koşmak ve anlamadığı dilden küfürler yemek de vardı ama...

«Gayri bu zaman, onu düşünecek zaman mıydı ki? Dışarda iş var mıydı ki?..»

Bu yerlerde çalışan Türkler arasında bir başka grup daha vardı ki beni asıl üzen ve utandıran onlar oldular. Bunlar çat, pat İngilizcilerinden çok Amerikalılara dalkavuklukları sayısında masa kapmış ve bu masalara sınıksız yapışmış sözde yöneticilerdi. Bunlar ünlü TUMPANE şirketinin adamlarıydı. Tumpane şirketi, hatırlanacağı gibi bir süre önce Türk işçilerine 30 kuruş zam vermemek için günlerce direnen, işçilerin grevini hükümet baskısı ile ertelettiren bir müteahhit şirketti... Amerikan Ordusu'nun sivil işlerini bu şirket buradan yerine getiriyor. Her ülkeden işçiler çalışıyor bu şirkette. Türkiye'de çoğunlukla Almanlar ve işsiz güçsüz olduklarından uzak diyarlara gitmeyi kabullenen Amerikalı siviller, usta-başı, kısım şefi gibi mevkilerde çalışıyorlar. En büyük yardımcıları — daha doğrusu yarıdakıları — yukarıda sözünü ettiğimiz Amerikan hayranı Türkler. Bunların arasında Rumlar ve Ermeniler de var.

Her ne kadar bu işçiler gizli bölgelere yakın yerlerde çalıştırılmıyorlarsa da, işe alınmaları için uzun bir süre bekleyip, yedi nesil sülâlesini kapsayan bir «GENEL KURMAY TAHKİKATI»ndan geçmeleri gerekiyor. Sabıka kayıtlarında adı suçların yanı sıra politik eğilimleri de gözden

TUSLOG'da Amerikalıların ayakkabılarını da Türkler boyuyor...

geçiriliyor. Ancak bütün bu tahkikatların sonuçlanmasından sonradır ki, bir işçi işe başlayabiliyor.

Tuslog binasını gezerken —masa başı Türkleri dışında— bunlardan yalnız iki kişiye rastladık: Alt katta paspas yapan bir işçi ve bir merdiven altındaki sandığının başında Amerikalı bir erin papuçlarını boyayan bir boyacı...

Tuslog binasının Türkler'den yana bu kadar yoksul olmasına karşılık, diğer bütün Amerikan yerlerinde yüzlerce Türk işçiyi rastladık. Bu arada şurası da bir gerçek ki, bugün Türkiye'de ve özellikle İstanbul'da hızla genişleyen bir Amerikan kolonisi vardır. Amerikalı üssünü kurduğu her yere, satış mağazalarından, subay kulüplerine, garajlarından sinemasına kadar bütün kurumlarını da birlikte götürüyor. İstanbul'un Esentepe, Zincirlikuyu, Levent, Etiler gibi en şık yerlerinde ve Boğazın her iki yakasında Amerikan bayrağı dalgalanan binalar bir ahtapot gibi yayılıyorlar.

Satış mağazalarına her gün C-130 nakliye uçaklarının —Yalova askeri hava alanı gibi gümrük teskilâtı bulunmayan ve hiç bir şekilde kontrol edilmeyen alanlara inerek— getirdiği eşyaları yığıyor, hammallığını yapmak bizim işçilere düşüyor.

Barlarında içki servisi yapanlar bizim işçiler, garajlarda araba yıkayanlar —özel arabalar dahil— gene bir-

zimkiler. Başlarında da malûm Amerikan hayranı Türk tercümanlar. Bunlar arasında hele personel servisinde çalışanlar görülmeye değer. Tuslog'un içindeki ufak odalarında bulunduğu süre içinde iş istemek için karşılama gelen Anadolu çocuklarına nasıl küçük görerek, nasıl alaycı tavırla baktıklarını anlatamam. Aydan aya bir yabancınnın uzattığı zarf içindeki üç kuruşa vatandaşını hakir gören bu insanlar, Amerikan üstlerinden daha korkunç geldi bana.

Üstelik, bu işçilerin iş garantileri de yok. Amerikalı istediği an Türk işçisini kapının önüne koyuveriyor. İşlerinde yıllanmış olanlar varsa bir kaç aylık sözde tazminat alıyolar, hepsi o kadar. Ayrıca ikramiye ve benzeri hakları da yok. Yemeklerini kendileri evlerinden getiriyorlar, sırtlarındaki tulumlar altı ayda bir yenileniyor. Tek umutları fazla mesai yapabilmek. O da, anlattıklarına göre öylesine ender geliyormuş ki...

Birçokları kaza sonucu sebep oldukları zararı aylıklarıyla ödüyorlar. Bu yüzden, çalışırken huzursuz bir dikkat içindeydiler. Kimbilir, belki de gâvurdan «söz işitmek» ağırlarına gidiyordu.

Aylıkla çalışan garsonların, bulaşıkçıların ve motorlu vasıta bakımçıların yanı sıra Tuslog binasının hemen karşısında, içinde binlerce A-

merikan askerinin kaldığı yatakhane de —buranın adı da «Ercan Hanıdır— çalışanlar var ki bunlar, koridorları siliyor, erlerin yataklarını düzeltiyor ve askerlerin aralarında toyladığı paralarla geçimlerini sağlıyorlardı. Bazı cömert (!) Amerikalılar arada bir kendilerine eski pantolonlarını, kazaklarını, boş şişeleri veriyorlarmış.

...Ve Yüzbaşı Massa'nın gururla söylediğine göre işe girmek için sırt bekleyen binlerce Türk varmış. Türki ekmeğinin derdinden «gayri»sini düşünmez olmuş...

Küçük Pentagon'la birlikte, küçük Amerika... ve küçük Amerika'da çalışan tertemiz Anadolu çocukları... C kullundan, kilisesine, sinemasında hastanesine kadar tüm kuruluşlarıyla bir koloni yaşıyor İstanbul'da. Dev bir çark durmadan dönüyor:

Sinema salonu genişletiliyor. P. (yalnız Amerikalıların ve kaçakçılarının alış-veriş yapabildikleri ve içirde araba parçasından, köpek mamasına kadar herşeyin satıldığı mağaza binasının tarasına yeni bir suba kulübü yapılıyor. APO denilen bir posta kurumu, kutularını her binanın kapısına asmış; Amerikalı mektubunu bile kendi postasıyla, PTT'y tek kuruş ödmeden gönderiyor. Garajlarında kendi yıkıtıları, Levent'te yemyeşil çimlerinde beyzbol oynayan çilli çocuklar...

Amerikan Okulu'nun lise kısmı d tamamlanmak üzere... Ercan Han'ın odaları Amerikan askerlerine yetiştiriyor. Almanyadaki depolardan PX mal yağıyor.

...Ve istihbarat subayı konuşuyor: «Biz, siz savunuyoruz, füzeleri d modern silâhları da getirmemiz tabiidir. Bu yerler tesis değil, üs'dür!..»

Dışardan bakıldığında, çevresinde yüksek binalardan biriymiş gibi duruyor Mecidiyeköy'deki Tuslog binası... Oysa binanın damı antenler kaph, içinde mavi üniformalıların gilli çalışmaları...

...Amerikalının mutfagında jambonlu sandöviç hazırlayan işçi «Gâvuru dostluğu olmaz âbi... ama saatte bibüçük gayme alıyorum. Dışarda nerde?..» diyor

Sefalet ülkesinde üç gün üç gece süren zengin düğünü!

İşçilerin en haklı mücadelelerine dahi çoğu zaman tek satırda yer vermeyen İstanbul gazeteleri, önceki hafta bir düğünün dedikodusuyla dolup taşıtı.

Evlenenlere ve ailelerine övgüler, tebrikler başkılarda yer aldı. Bu Türkiye'nin en büyük kapitalisti Vehbi Koç'un kızının düğünüydü. Karşıdaki sayfamızda okuyacağınız gibi emekçiler hâlâ günde 13 Lira ücret alabilmenin kavgasını verirken, Vehbi Koç'un göz kamaştırıcı bir ihtişam ve akıllar durduracak bir israf içinde yaptırdığı bu düğünde milyonlar ve milyonlar harcadı...

Yoksul vatandaşla alay ederecesine düzenlenen bu düğünün hikâyesini, kapitalist bir gazeteden aynen sütunlarımıza alıyoruz:

«Vehbi Koç'un küçük kızı Suna, tam eski Ankara örf ve adâletlerince evlendi. Bu usul gereğince üç gün, üç gece devam eden düğün dolayısıyla Koçların Çankaya apartmanlarındaki şahane daireleri en az elli yıl öncesi gibi, yani hanımlara ayrı büyük salon, ailenin beyleri için de küçük salon olmak üzere kaç göç usulünce hazırlanmıştı. Suna bordo kadife üzerine altın işlemeli bir bindallı ile salona girde. Nedimeliğini yapan yakın arkadaşları da ikişer ikişer sıra olmuş ellerinde mumlarla onu takip ediyordu. Altın, gümüş, pırlıtlı renk, renk kadifeler, atışlar içindeki bu hanımlar, bir kat daha câziptiler. Mumların romantik ışığı, saray ihtişamındaki stil eşyalarla döşenmiş salonun kristal aynalarında havâf dolu akisler yapıyor, oradakileri eski devrin romantizmine götürüyordu. Gelin büyüklerine doğru ilerlediği sırada paralar serpiydi. Tebrik faslından sonra ortasında mumlar bulunan 50 den fazla büyük gümüş tepsi içinde yine Ankara usulünce kuru yemiş ve çörek geldi. Daha sonra aşure, limonata ve çeşitli sandöviçler ve börekler ikram edildi. Sbaha karşı beşde büfe açıldı. Ve o saatten sonra nefis yemekler yendi. Düğün tam 12 saat sürmüştü ama vaktin nasıl geçtiği anlaşılamadı. Geceyi Zühre Varışlı, Fahriye Caner ve Müzeyyen Senar'ın

kızı Feraye hareketlendirdiler. Ta İtalya'dan düğün için gelen Fuat Bayramoğlu mafûna alaturkaya çok meraklıdır. Bilhassa Zühre Varışlı ile çok coştı. Gecenin sürpriz olayı sosyetenin sevilen diş doktoru Manuk'un Erzurumlu kadın kıyafetine girip oryantal dansözlere taş çıkarabilecek kadar usta göbek atmasıydı. Manuk yüzünü kırmızıya boyamış göğsüne sıkıştırdığı portakallarla ve per-

ğu ile tam bir yaşlı hanım olmuştu. Tabii bu halli oradakileri kıldı geçirdi. Aylanın mavi üzerine gümüş işli üç eteği kendisine çok yakışmıştı. Gecenin en güzel hanımı Sevgi Gönüldü. Kayınvalidesi Nazire Gönül'ün gelinliği olan pembe kadife üzerine sim işlemeli üç eteği ile çok câzipti. Görümcesi Dr. Nemika Mürseloğlu'nun mavi üzerine altın sırma işli kıyafeti de gecenin en güzel kıyafetlerinden biriydi ve kendisine çok yakışmıştı. Semahat Arsev'in bordo üzerine yine sim işlemeli elbisesi de gecenin en

câzip elbiselerinden biriydi. Belma Simavî mor kadife üzerine gümüş işlemeli nefis bir bindallı giyiyordu. Saçlarına tepeye toplamış hanımların Uludağ'dan aldıkları oyalı yazmalardan birini sallandır-mıştı. Çiğdem Koç'un kırmızı kadife altın pırlıtlı rob'u çok yakışmıştı. Sunanın yakın arkadaş Demet'in bej üzeri incilli Arnavut kıyafeti çok beğenildi. Berna Tokar'ın Japon elbisesi bizim yerli kıyafetler arasında biraz garipsendi. Gece 12 den sonra Suna elbisesini değiştirdi annesinin bir Arnavut prensesinden aldığı nefis tuvaleti giydi. İnan Kıraç galiba güzel hanımını bu kıyafeti ile daha çok beğendi.

londa hazırlanmış büfelerde nefis kokteyl mezeleri kanepesandöviçler ikram edildi.

Fahrettin Kerim Gökay, Harşim İçcan ve siyah lâse dantel bir rob giyen güzel hanımı, Vafî Vefa Poyraz ve kahverengi yün elbisesi ile Mahinur Poyraz, Enver Mürseloğlu ve gecenin en şık kıyafetlerinden birini taşıyan kızıl kahve tütlük üzerine dore çizgileri olan kokteyl robu ile Nemika Mürseloğlu mavi krep işlemeli robu gecenin en dekolte kıyafeti seçilen Nesteren Bayramoğlu, jat rengi çok şık kıyafeti ile kız kardeşi Gülseren Kütükçü, brokar döpiyesi ile her zamanki gibi güzel Rezzan Has, Ankaralı milyonerlerimizden Halil Naci Mihcioglu ve lâse siyah bir rob giyen hanımı, gecenin en ilgi çekici elmasını taşıyan bayan Akosman, dore brokar döpiyesi vizon yakası ile Meryem Albayrak, turuncu üzerine mercan işlemeli elbisesi ile Ayla Akarca (Gedik), eflâton üzerine ve işlemeli gecenin en orijinal robu ile her zamanki gibi cici Figen Bezmen, siyah maymun kürkü ile Ayşe Manioğlu bütün boncuk işlemeli güzel bir elbise giyen Gönül Tarhan, işlemeler ve kürkleri arasında boğulmuş gibi duran Saniha Hanef davetliler arasında dikkati çektiler. Gelinin annesi Saberk Koç gri lâse dantel bir rob giyiyordu. Samahat Arsev kendisine çok yakıştırdığımız mavi jarse brokar bir elbise giymişti. Çiğdem Koç siyah jaboru elbisesi ile iyi bir akşamında değildi. Gülden Kurttepelî çok sade bir rob giymişti. Yanında pırlıtlı işlemeler içinde kayın validesi bir noel ağacını

Amerika, Avrupa ve Japonya'dan gelen davetliler vardı

Suna Koç'un düğününde Hilton bir çiçek bahçesine dönmüştü

● Suna Koç'un düğünü'nü yansıtan bir başka gazete kupürü... Koç'lar, tepki yaratmasın diye düğünün ihtişamını yansıtan fotoğraflar çekilmesine izin vermemişler, sadece düğün pastasının resmini çektiler...

Suna Koç'un düğünü 3 gün 3 gece sürdü

İstanbulda bir "Kına,, gecesi

BİNNAZ Diyor ki:

Bindallı ve üç etek gi-hanımlar haremde, böyle selâmıkta bol-bol eö-

Vehbi Koç'un kızı Hilton'da evlendi

Suna Koç'a bütün İstanbul evlülükler diledi

● Valandaşın sefaletiyle alay ederecesine yapılan Vehbi Koç'un kızının düğünü, İstanbul bütün gazeteler tarafından övgüler dökülerek yayınlanmış, hattâ solcu tanınan bir gazete «Suna Koç'a bütün İstanbullular saadetler diledi» diye başlık atmıştır...

HILTON'DAKİ KOKTEYL

Suna Koç'un düğününün son perdesi Hilton'da Perşembe akşamı bir kokteylle kapandı. Koç'lar O günün şerefine Hilton'un Şadırvanını hem de balo salonunu tutmuşlardı. Suna son günlerin popüler modacı Süat Aysan'ın eseri beyaz şifon üzerine kadife çiçekli uzun kollu sade gelinliği içinde çok tatlı idi. Saçlarını kuaför Demir taramıştı. İnan Kıraç gelininin yanında saadetten kaçıntılar takmışçasına mes'ut görünüyor-du. Yeni evliler Hilton'un aşağı salonuna inerken merdivenlerin iki yanında kız ve erkek kemañcılardan teşekkül etmiş orkestra en nefis çigan havaları çaldılar. Ve tebrikler bu hava içinde içinde kabul edildi. Düğün altıdan sekize kadar denmişti ama, dokuzu geçiyordu zor dağılındı. Her iki sa-

Toplumcu Düşüncenin Anadolu'daki gür sesi:

«Sömürücülüğe Karşı Savaş»

Sayısı 50 kuruş.
P.K. 80 — TRABZON
(Ant Der: 400)

Ayhan Yetkiner, ünlü halk ozanının hayat hikâyesini yazdı.

AŞIK İHSANİ KİMDİR?

Fiyatı: 5 Lira
Tekin Yayınevi — İstanbul

(Ant Der: 399)

AÇLIĞIN PENÇESİNDEKİ HALK ÇOCUKLARI
— Kimi yer, kimi bakar, kıyamet ondan kopar!... —

andırıyordu. Davetliler dağıldıktan sonra yeni evliler sadece çok yakınları ve bir de Suna'nın samimi arkadaşı Yıldızın katıldığı bir yemek verdiler. Hiltonda. Daha sonra da Mecidiyeköydeki Koç'un meşhur apartmanının çatı katında kendileri için hazırlanan dairelerine gittiler.»

Düğünden sonra Koç'un kızı ve damadının yakın dostlarına Visky A Gogo adlı gece kulübünde verdiği partinin hikâyesini sol taranan bir gazete şöyle veriyordu:

«Suna ve İnan Kırac evlendikten sonra ilk partilerini Visky A Gogo'da verdiler. Bu kulübü çok seviyorlar sanırım, nişanlandıklarından beri en çok burada görünüyorlar. Partileri çok güzel geçti, büfe nefis, içki bol, gece eğlenceliydi. Leylâ Sayar soyunarak, Özdemir ve Feraye Showları ve şarkılarıyla yeni evlilerin partisini iyice neşlendirdiler. Haslar, Dirikler, Yeniköy grubu, Gülriş Sururi ve Engin Cezzar, Filiz ve Mücaip Ofluoğlu, Esen ve Vedat Yerlici, bütün Koç ailesi, Berna ve Feyyaz Tokar, Belma Simavi Alev ve Feyyaz Berker, Can ve Necati Akçağlar'ın bulunduğu kalabalık bir grup sabaha karşı işkembe çorbaları içtikten sonra ayrıldılar Visky A Gogo'dan. Çorba da yemekler kadar nefisti. Bu partinin çok şık olacağını tahmin edersiniz, kadınların hepsi uzun etekliydiler. Suna Kırac, sarılar giymişti, bluzu sarıdan, eteği çiçekli bir tuvalet, Çiğdem Koç da koyu pembe krem tuvaletiyle göze çarpıyordu. Belma Simavi'ye siyah elbise çok yakışmıştı. Necla Sarper, Esen Yerlici, Berna Tokar, Alev Berker, Can Akçağlar da partiyi renklendiren kadınlardı.»

Okurlarla başbaşa:

Sayın A. Baki Son (Mersin) — ANT ta çıkan «Geçen yılın getirdikleri ve götürdükleri» başlıklı yazınızın son bölümünü acele okumuşsunuz kanısı uyandı bende. O yazıda büro işçilerinin sendikalaşmalarının aleyhinde bulunmadık ve büro işçilerinin haklarını elde etmek için örgütlenme dışı bir yola gitmelerini istemedik. İşçi sendikalarının bürolarında çalışan personelin sendika kurması sonuçlarına dikkati çekti. İşçi Sendikası Yöneticilerini bir anda «işveren» durumuna getiren toplu sözleşmedeki çelişkiye parmak basmak istedik.

S. Sigortalar Kurumu personelinin greviyle ilgili olarak gerekli yayınların basında yer alınması nedenli sizce de bilinmektedir. Kapitalistlerin tekelindeki günlük basın, emekçilerin haklarını savunmazlar.

Sayın A. Hamdi Dinler (Zonguldak) — Mektubunuzu üzüntüyle okudum. Sömürücüye Yumruk gazetesinde Yavuz Ünal'ın yazısından söz açmamız, o gazeteye ve Yavuz Ünal kardeşime olan sevgimdenidir. Yazıdan, sendikacıların içinde bulundukları durumu, işçiden kopuşu belirtmesi bakımından yararlanmak istedim. Yoksa yazının tümünü ne söz konusu ettik, ne de o görüşleri tartıştık. Her sendikacının işçilik yaparken aldığı ücretli sendika yöneticisi olduktan sonra aynı miktarda üzerinden sendikasıdan alması görüşüne katılmıyoruz. Sendikacıların tümünü kötülemek, lekelemek, suçlamak belki sizin ya da başkaları için olağandır. Biz tüm sendikacıları leke süremeyiz, onları kötüleyemeyiz. Bu yol, gerçeklere, bilime ve sosyal akışa aykırıdır.

Mektubunuzda asıl üzüntü veren cümleler: «İşçi dediniz, Yavuz Ünal daha dün kadar nezaretçi idi. İşçi değildi. Bu gün de işçi değildir. Müdafaa ettiğiniz ve hiç hakkınız olmadığı halde devrimci cepheye soktunuz sendikamızın genel sekreteridir.»

Anlaşılan siz «işçi»nin tanımını bir an için unutuyorsunuz ve aynı kurulda çalıştığınız Yavuz'a yine gazetenizde işçi sıfatını verdiğinizizi görmemizden geliyorsunuz.

Kemal SÜLKER

...ve günde 12 liralık ücretin kavgası!

Türkiye'nin kalkınıp kalkınmadığı, sendikaların iyi görev yapıp yapmadığının somut belgesi var: Emegiyle yaşayanların ellerine geçen para ve gördükleri sosyal yardımlar onları mutlu kılıyor mu, kılmıyor mu? Bu soruya olumlu karşılık verebilirsek, başarı sağlanmıştır, olumsuz karşılık veriyorsak başarı söz konusu değildir, diyebiliriz.

Bugünkü duruma bakalım:

Çalışma Bakanlığına göre 1967 de asgari ücret ortalama 12 lirayı buldu günde. Yani ayda 360 lira alıyor bir vasıfsız işçi... Oysa Başbakanlık İstatistik Enstitüsünün hazırladığı geçim indeksine göre üç nüfuslu bir ailenin e. az ayda 1075 lira alması gerek. Fakat şu çok bel bağlanan toplu sözleşmelere bakıyoruz ve bu sözleşmeleri inceleyen uzmanların açıkladığı rakamları gözden geçiriyoruz; görüyoruz ki: 27 işkolundaki ücretler toplu sözleşmeden sonra 10 lira 2 kuruşluk bir gündelikte 25 liralık bir gündelik arasında oynuyor. En az ücret alan tarım işçilerinin asgari ücretleri günde 10 lira 2 kuruş, gazetecilerin gündelikleri 25 liralık. Öteki emekçilerden ardiye ve antrepolarda çalışanlarla şeker endüstrisinde çalışanlar günde 16 lira asgari ücretle başta gidiyorlar.

En az ücret alan tarım işçilerini ve öteki tarım üreticilerini, endüstri işçileriyle aynı noktada birleştirmek eski Çalışma Bakanı Ecevit'e de mümkün olmuştur.

Bir yandan milyonlarca köylü, bugünkü düzen bozukluğunun sonucu olarak yetiştirdiği ürünü yok pahasına satmak zorunda olduğu için açtır. Bir yandan da yüzbinlerce işçi aynı ürünleri ateş pahasına aldığı için açtır.

Açları doyurmak bir işçi için başta gelen sorun.

Bir yazar, tanıdığı bir kazan işçisinden, Kâzım Yoldaş'tan söz açarken şöyle diyor:

«Onları (işçi çocuklarını) doyurmak, onları büyütmek, onları okutmak zor şey... İçlerinde üniversite öğrenimi yapan delikanlılar, gelinlik kızlar da bulunuyor. Yakından tanıdığım kazan işçisi Kâzım Yoldaş'ın iki kız gelin edip, bir oğlan okutana kadar nasıl eridiğini, o yüz kiloluk vücudun, kazanın eritemediği dev yapının nasıl bittiğini çok iyi biliyorum.»

Kendi üyelerinin durumunu herhalde çok iyi bilmesi gereken Belediye Personel Sendikası Genel Başkanı demecinde şunları açıklıyordu:

«Ana, baba ve iki çocuklu bir ailede günde 25, ayda 750 lira yiyeceğe, 250 lira ev kirasına, 252 lira 80 kuruş giyecek parasına, 67.50 lira sağlık ve temizlik ihtiyacı harcamasına, 50 lira yakacağına, 137.75 lira öteki giderlere ihtiyaç vardır.

Oysa bugün Türkiye'de çalışan 497.000 ve İstanbul Belediyesinde hizmet gören 11.118 memurun yüzde 70'i 300-600 lira arasında ücret almaktadır. Bu duruma göre bir personelin aylık açığı 1223 lira ile 923 lira arasındadır.

Durum bu. Yıllardır işçiler arasında yaşayan bir büro işçisi olan Zühtü Çoğal'ın açıkladığı gerçek acı:

«Belki yarının geçimini sağlayacak paradan mahrum olanlarımız da vardır. Bu bir gerçektir. İşçi günlük hayatını yaşar. Fakat bu durumdan kurtulma, var olma yolunda ataletten silkinip uyanmaya da mecbur olduğumuz mutlaktır.»

İşçilerin kitap okuyamamasını konu yapan arkadaşımız Kâni Şengül'ün tesbit ettiği gerekçe şu:

«İşçiler, genellikle dar gelirli, çok zaruri ihtiyaçlarını zor-zor karşılayacak kimselerdir. Bunlar kitap edinecek para gücüne sahip değillerdir. Kitap işçiler için neredeyse lüks ihtiyaçtır.»

Durum bu kadar açıkken, Sermaye ve emek ilişkileri semineri için bir açış konuşması yapan Başbakan işçilere ve sendikacılara «tavsiyelerde» bulunmuştu. Başbakan Demirel diyesi olmuştu ki: Çalışma barışının gerçekleşmesi geniş oranda işçilerin yüksek ücret isteklerinde bulunmalarına bağlıdır. Bir de sendikaların politika dışında kalmalarına...

Başbakan bilmezlikten gelmişti: Sigortalı işçilerin yüzde 60'ının aylık ücreti 500-600 lira arasındadır. Bu yüzden bol bol tahıl tüketmektedir. Bunun da yapısal bir çok bozuklukları olmaktadır.

Öte yandan hükümet özel sektörün daha besili duruma gelmesi için yasa çıkarıyor, bütçe yapıyor, vergiler, fiyatlar, krediler yoluyla daha mutlu bir azınlık yaratmanın şartlarını bir bir gerçekleştirmeye bakıyor. Ücretlere bir kaç kuruşluk zam sağlayan, aslında daha etkin rolü bulunan grev hakkını bile hükümet kuşa çevirme fırsatı ararken, özel sektör familyasından bir kaç kişinin kurduğu ilaç şirketi 10 milyon lira sermayeliyken bir yıl sonra aynı şirket sermayesini aynı ortaklarla 70 milyona çıkarabilmenin püf noktasını keşfetmenin sevinciyle yaşıyor. Pahalı ilaçlara verecek harçlığı olmayanlar hastalıktan kıvranırlar ve erken öle öle ortalama yaş memleketimizde 35 e inerken hâlâ bir takım sendikacıların hakları olan konuları eleştirmeden uzak tutulmak istenmesine «eyvallah» demesi, akıl alır şey değil. Bunlar şu basit gerçeği ve şu ünlü Atasözünü bile bilmemezlikten gelmektedirler;

Biri yer, biri bakar, kıyamet ondan kopar!

AMERİKA'YI

NİÇİN TERKETTİM?

MEKİN GÖNENÇ Montreal'den yazıyor

Beyaz Saray yöneticilerinin son iki yıldan beri Vietnam'da uygulamakta olduğu «askeri tırmanma» hareketine paralel olarak, Amerika'daki halk toplulukları arasında tepki şiddetlenmektedir. Özellikle ülkenin genç kuşağı, hemen her gün yeni protesto hareketlerine girişmekte, sırtına Amerikan üniforması geçirerek Vietnam'daki masum halk topluluklarına karşı eavaşmayı reddetmektedir. Özellikle Avrupa'da bulunan Amerikan silâh kuvvetlerinden hemen her ay en azından altı Amerikalı asker firar etmekte ve merkezi Paris'te bulunan bazı radikal örgütlerin aracılığıyla Fransa, Danimarka ve İsveç gibi ülkelere yerleşmektedir.

Halkoyunun ve özellikle genç kuşağın tepkisi karşısında, geçen yıl Amerikan meclislerinden yıldırım hükmüyle özel bir kanun çıkartılarak askere alınmayı reddeden her Amerikan vatandaşı beş yıl ağır hapis cezasıyla karşı karşıya bırakılmıştı.

Bu ağır şartlar altında binlerce gençlerin Amerika'da kalarak faşist bir yönetime boyun eğmeleri elbette beklenemezdi. Bunlar askere alınıp Vietnam cehennemine gitmekten, ya cezaevine girmek, ya da Amerika'yı terkederek tarafsız bir ülkede yerleşmek yolunu tercih edeceklerdi.

Resmî istatistiklerden çıkan bilgilere göre, hemen her gün 12 kişi Amerika'yı terkederek Kanada'ya yerleşmektedir. Vietnam Savaşı sona erinceye kadar da bu sessiz EXODUS'un daha hızlı bir tempo ile devam etmesi beklenmektedir.

☆☆☆

Aşağıda, bu gençlerden biriyle Kanada'nın Montreal şehrinde yapmış olduğumuz bir konuşmayı okuyacaksınız. Pennsylvania eyaletinde doğmuş olan Alman asıllı bu genç, askere alınmamak için iki ay önce Kanada'ya göç etmiştir. Harry Baker henüz 22 yaşındadır ve kendisi kolej mezunu olduğu için halen Kanada'da ilkökul öğretmenliği yapmaktadır.

● Amerikan silâhlı kuvvetlerinde görev almayı niçin reddettiniz?

— Ben ve benim gibi yüz-

binlerce Amerikalı Vietnam Savaşını doğrudan doğruya Vietnam halkını ilgilendiren bir iç çekişme olarak görmekteyiz. Vietnam halkı, kendi kişiliğine vakıf ve emperyalist

deki her milli kurtuluş hareketi üzerine vurduğu damga «KOMÜNİST» ibaresini taşımaktadır. Dominik Cumhuriyeti'nde meydana gelen son olaylar bunun en canlı örneğidir. Bizler,

Harry Baker arkadaşımız Mekin Gönenç'le görüşüyor

dış çevrelerin siyasi etkisinden sıyrılmış bağımsız ve milliyetçi bir hükümeti işbaşına getirebilmek için uzun yıllardan beri çarpışmaktadır. Öyleyse, Amerika'nın bu savaştaki rolü nedir? Birleşik Amerika bugün Vietnam'da neyi korumak istiyor? Vietnam halkının özgürlüğünü mü, yoksa Uzakdoğu'daki dev Amerikan tekelcilerinin maddi çıkarlarını mı?

Amerika'yı yönetmekte olan çevrelerin, geri kalmış ülkeler-

yabancı ülkelerin iç işlerine yaptığımız her müdahalede bir nevi komünizm ticareti yapmakta, o ülkedeki insanların özgürlüğünden ve ülkenin demokratik bir düzene kavuşmasından dem vurmaktayız. Halbuki bizler, daha henüz kendi topraklarımız üzerinde gerçek anlamda bir özgürlük ve demokrasi düzeni kurabilmiş değiliz. Şayet bir ülke içerisinde İKİNCİ SINIF VATANDAŞ şartları içinde yaşamağa zorla-

nan milyonlarca insan varsa, hâlâ topraklarının yarısı üzerinde insan hakları bile doğru dürüst uygulanmıyorsa, böyle bir ülke nasıl olur da başkalarının toprakları üzerinde özgürlük koruyuculuğu yapabilir?

Amerika'nın Vietnam'da bulunmasının tek nedeni vardır: Egemen sınıfların çıkarları... Ben şahsen, yalnızca azınlıkta olan bir sınıfın başkalarının ıstırapları üzerinde daha zengin bir hale gelebilmesi için üye-

rime üniforma geçirerek elimi tutuşturulacak bir silâhla masum kişileri öldürmeyi ahlakî prensiplerime aykırı görmekteyim. İşte bu yüzden Amerikan Ordusu'nda görev almaktansa, bunun neticesinde karşılaşılabileceğim her türlü cezayı göze alarak Amerika'yı terkedip Kanada'ya gelmiş bulunmaktayım.

● Saygon Hükümeti'nin Vietnam halkını temsil ettiğine inanıyor musunuz?

— Hayır! Benim inancım göre, halktan destek görmeyen hiçbir gerilla hareketi uzun süre devam edemez ve yaşayamaz. Halbuki, Vietnam halkının özgürlüklerini uğruna dış ve iç sömürücülerle tam 25 yıldan beri savaşmakta olduklarını gören bir kişi ister istemez şunları düşünüyor: Şayet Güney Vietnam'lıların giriştikleri bu kurtuluş hareketi halkın desteğini görmemiş olmasa idi, bu zamana kadar dayanamazdı. Bu da, Vietnam halkı çoğunlu-

Kapitalist dünyadaki buhranın sebebi

Ingiltere ve Birleşik Amerika'da «para buhranı» gün geçtikçe şiddetlenmektedir. Sterlin bir daha eski seviyesine çıkamayacak kadar temellerinden sarsılmıştır. Dolar, sterlinin anaforuna kapılma tehlikesiyle karşı karşıyadır.

Meselenin derinliğine inildiğinde, Anglo-Amerikan para buhranı, batı çapında «ekonomik buhran» karakterine bürünmektedir. Bazı batılı ekonomi uzmanlarının iddialarına göre, «1930 yıllarındakine benzer ekonomik bir felâket tehlikesi kendini ufukta belli etmektedir.» Hatta, daha serbest fikirli diğer bazı yorumcular, «ekonomik buhran ufukta değildir, düpedüz gelip çarpmıştır; kap...» diye dünya, halen 1930'lar, daki gibi bir kriz içerisinde sayılmalıdır» demektedirler.

Başta Amerika Cumhurbaşkanı Johnson ve İngiltere Başbakanı Wilson olmak üzere istisnasız bütün batılı iktidar sahipleri, buhranın varlığını itiraf etmektedirler.

Varlığı herkesçe kabul edilen bu ekonomik buhranın sebebi nedir?

Bu sorunun cevabını kapitalist sis-

temin içinde bulunduğu çelişkilerde ve çıkmazlarda aramak lazımdır:

Kapitalist sistem, tam ve kendi çevresi içinde yeterli bir sistem değildir. Muayyen bir sömürü ortamına devam ettiği sürece ayakta kalabilecek karakterdedir.

Oysa, yabancı sömürme alanları kapitalist ülkeler için artık azalmak durumundadır. Şöyle ki:

● Sosyalist blok, ikinci dünya savaşından bu yana genişlemiştir. Özellikle Çin'ine almıştır. Dolayısıyla kapitalizmin sömürceği dış pazarlar kısıtlanmıştır.

● Sosyalist blok dışındaki ülkeler, de anti-emperyalist savaş yaygınlaşmıştır. Dolayısıyla bu alanda da kapitalist idarelerin sömürücüleri eski kuvvetini kaybetmiştir.

● Hindistan gibi pek çok eski «sömürü alanı» bugün hiç değilse kısmen Doğu B'oku ile ticarî münasebet halindedir. Dolayısıyla, kapitalizmle serazat pazarlık etme niteliklerini kaybetmişlerdir.

● Eski «sömürü alanı» olan ülkeler, sanayileşme çabasıdadırlar. Dola-

yısıyla kapitalist ülkelere ekonomik ihtiyaçları azalmaktadır.

● Pazarların daralması yüzünden sanayileşmelerine plânsız hız vermeleri sebebiyle, kapitalist ülkeler arasında ekonomik mücadele şiddetlenmiştir. Dolayısıyla pazarlardan aşırı kâr sağlama imkânı ortadan kalkmıştır.

● Batı Bloğunun liderliğini entelektüel yetersizliğiyle meşhur Amerika almıştır. Dolayısıyla kapitalist sistem, Amerika'nın «kısa pantolonlu» siyaseti yüzünden devamlı hatalar işlemektedir.

● Amerika'nın «kısa pantolonlu» siyaseti, diğer batılı ülkelerde tepkiler uyandırmaktadır. Dolayısıyla batılılar arası çıkar çatışması, normalden çok daha hızlı gelişmektedir. v.s.

● Bütün bunların sonucu kapitalist sistem, yetersizliklerini, sömürücü kazançlarla kapatamamaktadır.

● Endüstriyel üretim yavaşlamakta, hatta gerilemektedir. Satışlar azalmaktadır. İşsizlik yaygınlaşmaktadır. Sterlin ve dolar değerleri tehlikeye düşmekte, altına hücum artmakta, gü-

gunun gelmiş geçmiş Saygon hükümetlerinin arkasında ol-
madıklarını kesin bir biçimde
ispatlamaktadır.

● Sizce bu savaşın sonucu
ne olacaktır? ABD, Viet-
nam'da kesin zaferi sağla-
yabilecek midir?

— Şayet «ZAFER» kelimesiyle
kastedilen şey, bir ülkenin
herle bir edilip haritadan silin-
mesi ve üzerinde yaşayan in-
sanların korkunç savaş silâhları
ile öldürülüp yok edilmesi ise,
Amerika bunu Vietnam'da en
çok on dakika içerisinde başa-
rabilecek kudrete sahip bir ül-
kedir. Fakat şu anda Ameri-
ka'yı yönetmekte olan egemen
sınıflar ve onların sözcüleri o-
lan politikacılar hiçbir zaman
Vietnam'da böyle bir teşebbüs
se girişmeyeceklerdir. Bugün-
kü şartlar altında konvansiyon-
el bir savaş ile de Amerika'nın
Vietnam'da kesin bir zafer
kazanabileceğini zannetmiyo-
rum. Ben Vietnam halkını tüm-
üyle olmasa bile, büyük bir
çoğunlukla birbirlerine iyice
kenetli, bilinçli, iç ve dış sömü-
rücüleri ülkelerinden atmaya
ahdetmiş bir halk topluluğu o-
larak görmekteyim. Böyle bir
topluluğa karşı top, tüfek, ur-
çak ve hattâ atomla bile kesin
bir zafer kazanılabacağına inan-
mıyorum.

● Vietnam'daki savaşın so-
na ermesi, sizce Amerikan
halkı üzerine ne gibi bir et-
ki bırakabilir?

— Büyük bir çoğunluğun
bundan son deface memnuniyet
duyacağı inkâr edilmesi güç
bir gerçektir. Şayet bugün A-
merika'da boydan boya bu ko-
nuda bir anket yapılacak olsa,
çoğunluğun oylarını savaş a-
leyhinde kullandıkları görüle-
cektir. Ne var ki, savaşın sona
ermesi demek, yine resmi ista-
tistiklere göre, en azından 10
milyonun üzerinde bir emekçi
kütlesinin işsizlikle karşı karşı-
ya kalması sonucunu doğura-

caktır. Unutulmamalı ki, Ameri-
kan ekonomisi, savaş ekonomisi
üzerine kurulmuştur. Bugün
için Vietnam'da her yıl sarfe-
dilmekte olan 25 milyar dola-
ra yakın para, yaklaşık olarak
sayıları otuzu geçmeyen dev
şirketler arasında bölüşülmek-
tedir. Eminim ki, böyle yağlı
bir gelir kaynağının kayboldu-
ğunu gören bu çevreler, Ameri-
kan hükümetini yeni yeni sa-
vaş sahneleri yaratmaya zorla-
yacaktır. İşte benim bu konu-
daki tek korkum, günlük yaşan-
tımdan en ufak bir maddi ge-
rileme ya da feragata dayan-
mayacak kadar bencil ve kon-
formist bir hale getirilmiş o-
lan vasat Amerikalının böyle
bir savaşa da başlangıçta ko-
lay kolay itiraz edemeyeceği-
dir.

● Sizce Amerikan Hüküme-
ti Vietnam'da barışın yer-
leşmesini istiyor mu?

— Tek kelime ile HAYIR!
Şayet Amerikan Hükümeti Vi-
etnam'da barışa taraftar olsa
idi, bugüne kadar bizzat Ku-
zey Vietnam'dan gelmiş bulun-
an barışla ilgili konuşma tek-
liflerini baltalamış olamazdı.
Bu konuda Birleşmiş Milletler
Genel Sekreteri'nin geçen yıl
yapmış olduğu açıklamalar hâ-
lâ unutulmuş değildir.

● Gerek Beyaz Saray yetki-
lileri, gerekse Askerlik Dal-
relerinin başında bulun-
makta olan Tümgeneral
Lewis Hershey, zaman za-
man yapmış oldukları konu-
şmalarında, dolaylı da
olsa, sizlerin tutumunuzu
korkaklık ve vatan hizmet-
inden kaçma şeklinde yo-
rumlamış bulunmaktadır.
Bu ithamlar karşısın-
daki görüşünüzü açıklar
mısınız?

— Sorarım size: Hiç cephede
bilfiil savaşan tek bir politika-
cı gördünüz mü? Savaşın için-
de olmak başka, savaşa karar
verip halk topluluklarını bunun
içine sürmek başka... Öyleyse,
bu hususta kendi durumları a-
çığa çıkmamış bu kişilerin biz-
leri korkaklıkla suçlamaları
hiçbir ciddi değer taşımamak-
tadır. Vatanı hizmet etmek,
küçük bir azınlığın çıkarları
uğruna masum halk topluluk-
larını silâhla ortadan kaldır-
mak demek değildir.

● Sizin durumunuzda o-
lanlar, Amerikan gençliği
içerisinde büyük bir yekûn
tutmakta mıdır?

— Benim inancıma göre, A-
merikan gençliği, tarihin bi-
bir döneminde bu derece bi-
linçlenmemiştir. Bugün tohum
atılmıştır. Birkaç nesil sonra-
ki Amerikalı bugünkü Ameri-
kalıdan çok daha değişik ola-
caktır.

● Heride tekrar Amerika'ya
dönmeyi ister miydiniz?
Amerikan toplumunun bu
hususla yöneticilere gere-
ken baskıyı yapacağına ina-
mıyor musunuz?

— Unutulmasın ki, Amerika
benim vatanımdır. Elbette bir
gün gelecek, mutlak surette o-
raya döneceğim. Bugün için
Amerika'ya dönmek bizler için
tehlikeli olabilir. Fakat bizleri
ağır cezai sorumluluklarla kar-
şı karşıya bırakanlar, Amerika
halkının bizzat kendisi değildir.
Gün gelecek, Amerikan toplu-
mu bizleri ceza kanunları ile
tehdit etmekte olan faşist gö-
rüşün karşısına dikilecektir.
İşte o gün gelinceye kadar da,
üzerimize düşen büyük görev,
dünya kamuoyunun dikkatleri-
ni üzerimize çekip Amerika'da-
ki savaşçı çevreleri devamlı
bir baskı altında tutmaktır.

BÜYÜK İNDİRİM

Dar gelirli emekçiler,
öğretmenler, memurlar,
öğrenciler

ANT

Dergisi'ni

84

Kuruşa
Okuyabilirsiniz

Yüzde 33 oranındaki bu indirimden yararlanmak
için ANT'a derhal abone olmanız kâfidir.

ANT'A ABONE OLUNUZ

Sadece şubat ve mart aylarında uygulanacak olan özel
abone tarifemiz şöyledir:

YILLIK : 44 Lira

6 AYLIK : 22 Lira

3 AYLIK : 11 Lira

Abone bedelini havale kâğıdının arkasına açık adresinizi
ve mesleğinizi yazarak «ANT DERGİSİ — P.K. 934 —
SİRKEÇİ — İSTANBUL» adresine gönderdiğiniz tak-
dirda çıkacak ilk sayıdan itibaren ANT'ı 84 Kuruş'a
okumanız mümkün olacaktır.

CİLTLERİNİZİ ALDINIZ MI?

ANT'ın cilt kapakları ve ciltlerinin dağıtımına
devam edilmektedir. İstanbul'da bulunan okurları-
mız bizzat dergi idarehanesine gelerek cilt kapak-
larını 15 lira, ciltleri ise 50 lira karşılığında alabi-
rler. Taşrada bulunan okurlarımız ise taleplerini
bildirdikleri takdirde müracaat sırasına göre cilt
kapakları 15 lira, ciltler ise 50 lira ödemeli olarak
adreslerine gönderilecektir. Ancak, taşradaki okur-
larımızın açık adresleriyle birlikte posta ve amba-
laj masraflarını karşılamak üzere her cilt kapağı için
3 lira ve her cilt için 5 liralık posta pulunu «ANT
Dergisi — P.K. 934 — Sirkeci — İstanbul» adresine
göndermeleri gerekmektedir.

Öte yandan, ANT'ın birinci cildini temin ede-
memiş okurlarımız için de çok az sayıda cilt ka-
pağı ve cilt yapılmıştır. Bunları da okurlarımız
aynı şartlarla temin edebilirler.

Ellerinde ANT'ın ikinci cildine alt 26 dergilik
kolleksiyonu bulunan okurlarımız da, bunları id-
rehanemize getirdikleri takdirde ciltleme masrafı
ve yapımına payı karşılığı da dahil olmak üzere
20 lira fark ödemeleri halinde ANT'ın ikinci cildine
sahip olabilecekler ve ayrıca ciltleme külfetinden
kurtulacaklardır.

müş kolay bulunamaz bir meta haline
gelmektedir.

● Eskiden buna benzer şartlarla
karşılaştıklarında dünya savaşları çı-
kararak durumlarını düzelteren büyük
kapitalist ülkeler, atom devrinde dün-
ya savaşlarını göze alamamaktadır.

● Eskiden kendi halk kütelerini
dahi sömürmekten kaçınmayan, dola-
yısıyla devlet giderlerini çok düşük
seviyelerde tutan kapitalist idareler,
bugün zorunlu olarak sosyal hizmetlere
önem vermekteler. Yani, kapitalist
ülkelerde de devlet bütçesi, millî açı-
dan hayati önem kazanmaktadır. Ve
gayrimesru kazançların liberal ortam-
da kontrol edilemeyeceği, enflasyonist un-
sur şeklinde tezahür etmektedir.

Doğduğu günden beri yetersizlikle
malul kapitalist sistem, şimdiye kadar
«gerici bir ortam»ı istismar etmekle
ayakta durabiliyor. Bugün bu «geri-
ci ortam» kaybolmuş halindedir. Ne-
cede de kapitalist sistem «sudun çık-
mış balığı» dönme durumundadır.

En son ekonomik ve mali gelişme-
leri, bu acılardan değerlendirmek ge-
rekmemektedir.

Çin'de edebiyat ihtilali

Fikret Baha BERKE

Çin'deki büyük ihtilale paralel olarak gelişen bir de «edebî ihtilâl» vardır ki, Çin'in geleneksel sanat anlayışını kökünden yıkmış, yerli toplumsal anlayışa bağlı yeni görüşler koymuştur.

Halk ihtilâli'nin lideri olan MAO ÇE - TUNG, edebî ihtilâlin de başta gelenlerindendir. Çünkü, kendisi de çağının büyük şairlerinden sayılır, ve Çin'deki şair - hükümlarlar geleneğini devam ettirir. «Kum Rüzgârına Şiirler» adlı özeri biçim ve öz olarak dik-kate değer niteliktedir.

«Edebî İhtilâl» öncesinde Çin'in san'at panoramasını şöyle çözebiliriz: 20. yüzyılın başında Batı yazarları yavaş yavaş tanınmaya başlarlar. LIN CHU, Çin dilini sadeleştirme çabasına girişir. Batı'dan tercümelemler çoğalmaya başlar. DICKENS, WALTER SCOTT, CONAN DOYLE, VICTOR HUGO, DUMASLAR, BALZAC, IBSEN, CERVANTES tercümelemleri birbirini kovalar. Çin'li romancılar, klâsik biçimden kurtulup yeni formüller ararlar. Şairler sâdeliğe doğru yönelirler. Bu durum 1917 yılına kadar sürer. Sonra kaynaşma başlar. CHEN TU - SHU'nun yönetmeliği altında «YENİ GENÇLİK» adlı bir dergi yayınlanır. Dergi, «edebî ihtilâl» in ilk tohumlarını atmaya başlar.

1917 yılında HU SHIH'in bir beyannâmesi yayınlanır. Kolumbia Üniversitesi mezunu olan, ve o sıralarda Pekin Üniversitesinde Felsefe Profesörlüğü görevinde bulunan HU SHIH. «Edebîyatın yenilen-

mesi konusunda bir tahlil» adını taşıyan yazısında, edebî eserlerin halk diliyle yazılmasının önemi üzerinde dikkatle durur. Yine aynı yazar, «Çin Felsefe Tarihi Üzeri» adlı kitabından da örneklerle ispatlar ki: «MİLLÎ dil, ancak halk dilinin temel alınması ile kurulabilir.»

O sıralarda, siyasî ihtilâl, yeni doğmakta olan «edebî ihtilâl» i destekliyordu. Boyuna yayınevleri kuruluyor, edebiyat dergileri çoğaldıkça çoğalıyordu. Politik kargaşalıkla birlikte büyüyen edebî kargaşalık, Çin gençliğinin heyecanını da kapsayarak daha yoğun bir hâl alıyordu.

Sonunda iki eğilim çıktı ortaya: Toplumcu sanatçılar ile pür sanat taraftarları. Ve birbirlerini şiddetle suçlamaya giriştiler.

Çağın karakteristiğini daha iyi anlamak için, yazar ve şairlerin san'at kişiliklerine kısaca eğilelim: HU SHIH önceleri eski şiir kurallarına göre yazarken, sonradan serbest biçime döndü. BAUDELAIRE etkisinde olan WEN I-To da yeni akımın tesiriyle aynı yolu tuttu. AI - CHING, MAYA-KOVSKI biçiminde şiirler yazdı. TIEN CH'EN, şiirde ritmi mükemmel olarak sağlayacak yeni vezinler aramaya başladı.

Bu arada özellikle LU HSUN üzerinde durmak gerek. Bu şair toplumcu görüşlerinden dolayı «Çin kültür ihtilâlinin maresâli» diye anılırdı. LU HSUN, eski düzeni savunana karşı son derece keskin ve alaylı hücumlarda bulundu. Eserlerinde, Çin zihniyetini aksettirdi.

1920 yılında, MAO TUNG'un yönetmenliği altında «Edebî Araştırmalar Birliği» kuruldu. Birlik, «İnsancıl edebiyat» sloganı altında, natüralist ve realist bir edebiyat yaratılması yolunda gayretler gösterdi.

Bir süre sonra, «Yaratıcı Toplum» adı altında toplanan KUO MO - YO ve arkadaşları, toplum hak ve hürriyetleri ü-

zerine eğildiler. 1927 yılında, yani Çan Kay ŞEK ile Komünist Partisinin bozuşmaları sırasında «Yaratıcı Toplum» şü sloganı ortaya attı: «Edebî İHTİLÂL, İHTİLÂL EDEBİYATINA ERİŞMEK ZORUNDADIR.»

KUO MO - YO politik ve edebî çalışmalarını yanyana sürdürdü, ve ihtilâlden sonra yeni hükümette görev aldı.

Çin komünistlerinin zaferi, edebiyatı da, toplum sorunlarına doğru yöneltti. Komünist partisi lideri MAO ÇE TUNG harb'in devam ettiği 1942 yıllarında durumu gözden geçirdi; ve bir kurul toplayarak «Yazarların varmak istedikleri hedef» konusunda tartışma açtı. Uzun süren tartışmaların sonucu, «Edebîyat Üzerine» adlı bir broşürde toplandı. Buna göre, artık yazarlar, eski biçimi tamamen bırakarak toplum yararına yazacaklardı. «Çiçeklere süslü nakışlar eklemek» bir yana bırakılarak «Soğuktan donan insanlara kömür sağlamak» yolları aranacaktı. Artık, kültürü yükseltmek ve yaymak zamanı gelmişti; sanatçılar herşeyden önce halk'ın hizmetinde olmalıydılar.

O sıralarda MAO için en önemli sorun, Çin edebiyatının geleceğiydi. Ama, bugün, Çin'de yapılmak istenen KÜLTÜR DEVRİMİ, bu önemli sorunun hâlâ sonuçlanmadığını gösteriyor.

Gerçek Vatansever

KİM?

Galip M. ATAÇ Fi. 2 TL.
Genel Dağıtım :
ÖNCÜ Kitabevi
Bâbüâli Cad. No. 8
Cağaloğlu - İstanbul.
(Ant Der: 398)

● Çin'deki edebiyat ihtilâlinin amacı, «Çiçeklere süslü nakışlar eklemek» yerine «Soğuktan donan insanlara kömür sağlamak yollarını aramak»tı... Bugün Çin'de yapılmak istenen Kültür Devrimi, bu önemli sorunun hâlâ çözümlenmediğini göstermektedir. Yukarıdaki resimde Çin'de sekiz ihtilâlcî kadının mücadelesini anlatan toplumcu bir oyundan bir sahne görülüyor...

**HALKIN
SESİ**

Hazırlayan: Aşık İHSANİ

PERVASIZ

Biz halk şairleri, yalnız Sivas'tan, Maraş'tan, Erzurum'dan, Kars'tan, Diyarbakır'dan çıkmayız. Karadeniz'den, Trakya'dan, Ege'den de çıkarız.

Vazifemiz, halktan yana olmayan her canlı veya cansızla, gâhi sazla, gâhi sözle boğaz boğaza döğüşmektir. Bunun dışında halk şairleri, ya halkın meselelerinin bilincine varamamışlar, yahutta bile bile bir boğaz tokluğu-na halka ihanet etmektedirler.

Bu hafta sözünü edeceğim PERVASIZ, Türk Ege'sinin Balıkesir ilinden olup, aramızda en iyi yerlerden birini almış yigit bir halk şairi üstadımızdır.

Yaşı altmışın altında bu gerçek ozan, dünya malınca fakir, fakat namusca satın alınamayacak kadar zengin bir halk çocuğudur.

Toros eteklerinin Dadaloğlusu, Erzurum yaylalarının Sümmanisi, Şarkışla tepelerinin Serdarisi, Bolu dağlarının Koroğlusu ne ise, Balıkesir çevresinin PERVASIZ'ı da o'dur.

İşte size o'nun sıradan bir şiiri:

BEDDUA

İlkönce edeyim kıssayı beyan,
Şüphesiz olaylar ârife ayân,
Binlerce kapıda çanak yalayan,
Kimseye bırakmaz şan kavgasını.

Dost dostun ardından kuyular kazar,
Hafiye masuma jurnallar yazar.
Şaşılır yeryüzü ne menem pazar,
Tutturan şâd olur iftirasın.

Ortada bin çeşit iftinas nev'i,
Valiler nazırın kayınpederi,
Daire yerinde düşkünler evi,
Mektupçu kayırır akrabasını.

Fukara altında yoktur bir hasır,
Floğan düzdürür han, hamam, kasır,
Bu denli kepaze yirminci asır,
Ağalar pay etmiş halk mirasını.

Bağları çözümlü kemikle etin,
Kapısı duvardır bet, bereketin,
Dilerim ki şu fukara milletin
Sürünsün alanlar bedduasını.

Vatan Tutkusu

İLHAN TARUS

Komünist Kuvayı Milliye'nin
Ege bölgesinde kuruluş günle-
rinden alın romanı.

**AGAĞLU
YAYINEVİ**

Cağaloğlu, Servili Mescit Sokak,
Kurt İq Hani - İstanbul.
Tel : 27 73 37

(Ant Der: 397)

● Orhan Kemal'in «İspinozlar» adlı eseri, Ulvi Uraz Top-fuluğu tarafından Aksaray Küçük Opera'da «Yalova Kaymakamı» adıyla sahneye konmuştur. Resimde, Aykut Oray ve Savaş Yurttaş, oyunun bir sahnesinde görülüyor...

Tiyatro

Yalova Kaymakamı ya da İspinozlar

Yaşar KEMAL

Üç derdim var birbirinden ayrılmaz
Bir ayrılık, bir yoksulluk, bir ölüm,
Karacaoğlu

Çağımızın baş belası yoksulluk. İnsan soyu-nun en utanılacak, en eski derdi yoksulluk. Yoksulluğu kaldırmak için insanoğlu akla haya-le geirmedik savaşlar veriyor. Dünyada yoksulluğu sürdürmek isteyenlerle yoksulluğu yoket-mek isteyenler arasında dehşet bir savaş var. Atoma karşı, napalma karşı, yirminci yüzyılın tekniği yeni makinalarına karşı yoksul insanoğlu canını dişine takmış dövüşüyor. Viet-nam katliamı varlıklarını varsız-lara karşı yaptığı insan soyu-nun en iğrenç, en şerefsiz savaşlarıdır. Bu savaşta ki insan imanı gösterdi ki, insanlar yoksulluklardan kurtulacaklardır. Geri kalmış, bir memlekette işin başı sonu, der-din altı üstü yoksulluktur. Dün-yada doğa karşısında çalışan-didinen, yoksul, bir lokma ek-meğe muhtaç iki milyar insan var. İnsanın çok azı mutlu. Halbuki bütün insanlar bugün-kü dünyada mutlu kılınabilir. Yoksulluk insan soyunu aşağı-latıcı bir şeydir. Çağımızın kö-leliği yoksulluğun yöresinde dö-ner.

Büyüğünden küçüğüne kadar çağımızın sanatçıları uğraş-tıran bir soru var: Dünyamızda iki milyar yoksul varken, bu yoksulları bir avuç mutlu azın-lık soyar, öldürürken sanatçı-mız, bilimimiz ne işe varıyor? Yoksulların yaralarına mer-hem olmadıktan sonra...

Bizim büyük yazarımız Or-han Kemal de yoksulluğu ken-dine deri edinmiş bir kişi. Yok-sulluk insanı, insanın insanlı-ğını yıpratır, küçülten, ezen bir olaydır. Yoksulluk belası-nın altında insanlar bir çok ni-teliklerinden de yoksun kal-

72 nci Koşuş

ORHAN KEMAL

Büyük yazar Orhan Kemal'e «Yılın Oyun Yazarı» ödülünü kazandıran piyesin hikâyesi.

AGAĞLU
YAYINEVİ

Cağaloğlu, Servili Mescit Sokak,
Kurt İy Hanı - İstanbul,
Tel : 27 73 37

(Ant Der: 396)

mışlardır. Ve zengin olmak har-sından dolayı insanlar insanlık-larını yitirmişlerdir. Orhan Ke-mal'e göre yoksulluk insanlığı ne kadar yıpratırsa, ne kadar ezerse, ne kadar küçültürse kü-çülsün, insanlık cevherine gü-cü yetmez. İnsanlık, yoksulluk küllerinin altındaki közdür. Toprağın altındaki filizdir. Hiç bir şey, yoksulluk bile insanın insanlığını, iyiliğini, mertliğini, güzelliğini elinden alamaz. Var-lık bir zenginlin insanlığını alır götürür de, yokluk bir akıraya vız gelir.

«Yalova Kaymakamı» piye-sinde Orhan Kemal kendine ya-kısr bir büyüklük, bir ustalık-la insanlığın yoksulluk belası altında bile dimdik ayakta kal-dığını söylüyor. İnsanı, inan-mış güzel yürekli bir adamın piyesi bu piyes. Orhan Kemal'in bu piyeste ortaya aştığı dil, bizim edebiyetimizin eri-şemediği güzel bir dil.

Bir piyes vardır ki, en büyük aktörler bile onu oynayamazlar, tökezlerler. Bir piyes vardır ki, onu n acemler bile büyük us-talar gibi oynayabilirler. Or-han Kemal'in piyesi ikinciler-den. Ulvi Uraz Tiyatrosunun güçlü sanatçıları bu sözlerim-le küçümsemek istemiyorum. Ama diyorum ki, onların güzel oyunlarında piyesin güzelli-ğinin de büyük bir payı vardı. Pi-yeste baştan ayağa kadar her-kes güzel oynuyordu ve aksa-yan bir yan yoktu.

Yoksulluğa, insanlığı küçül-tücü bu belaya, insanlığın bu en büyük derdine karşı savaş açmış büyük ustamızın piyesini görmek, onun diline, güzel yü-reğine bir daha hayran kal-mak için Ulvi Uraz Tiyatrosu-na gitmek gerek.

Şiir

Aşık İhsanî'nin şairlik ki-siliği ve Türk şiirindeki yeri

Hüseyin ULAŞ

İnsanoğlunun yüzyıllardan beri bir çatışması vardır. Ola-yın nedeni, insanın kula kut ol-ması ve sömürülmesidir. Kişi ya da bir ulusun diğerini sö-mürmek ve kendine kul etmek çabasına karşılık, sömürülme ve kul olmaktan kurtulma di-renişi ve karşı çıkışı insanoğ-lunun süregelen öyküsüdür.

Aşık İhsanî, bu gerçeğin es-pirini erkek sesle söylemekte-dir.

Üç kitapçığı var, İhsanî'nin: «Yazacağımı, Bakalım Hele, Ağal Dünya».

İhsanî'nin bu üç kitabını o-kudukları sonra Tevfik Fikret ve Nâzım Kemal'den sonra yurdunu ve bu yurdun insan-larını gerçekten sevdiğini en iyi belirtebilen tek şairle karşı karşıya olduğumuzu görmek-teyiz.

Anadolu'muzun insanları yüzyıllar boyunca olumsuz bir çile yaşamıştır. Eşkiyası, zaptiyesi, öşürçüsü ve ağası bu çilenin nedenleridir.

Öşürçüsü, zaptiyesi, eşkiyası aradan çıkmış ama ağası hâlâ bu çileyi sürdüremektedir. İhsanî, kaba güçten, gerici-lik-ten, okulsuzluktan, uyduluk-tan yakınında yakındır.

İhsanî, yurdunun ve insanla-rının tümce mutluluğunu öz-lemektedir.

Örnekler:

Sırtımda agram var, başımda beyim.
Bilmiyom insan mıym ben neyim?

★

De şimdi haksızlık değ mi bana?
Tanrı, şehirde de ağalın yana

★

Ağalığım çöküşünü,
Gür suların akışını,
Fakirliğin kalkışını,
Görene dek yazacağım.

★

Ağa baskısına boyun
Eğenin de anasut...
Sonra da:
Anayasam raftan köye
Girene dek yazacağım.

diyor.

Bizim Türk Edebiyatçıları Birliği'nde on defa on fazlası şair var. Hepimiz de geve-liyoruz. Mavi rüyalar ve sev-gilerden söz ediyoruz. Hangi-miz, bu köyden kopuş gelme halk çocuğunun kavrayış ve söyle-işine ulaştık. Evet! an-lamızsız şiir boşluğundayız.

Ben, beni bileli, derman
Milletimin derdi ile deluyum

İhsanî, salt yurdunun şairi olmaktan ötede, yirminci yüzyılın ve tümce insanların şairidir.

Oğluna:

İnsan olduğunu öğrendiğin gün
İşte sen o zaman benim oğlumsun.

diyor.

İhsanî, bütün değişlerinde yakınlıklarının ötesinde taşı-yor da.

Düzenbazlar ellediler devleti,
Talan var ha beyler, talan var talan!

Başkası:

Bekliyordum, odacılar
«Müdürün işi vardır, git yarın gel» dediler.

İnanmadım, bana bir seferinde
«Çişi vardır, git yarın gel» dediler.

Ve başkası:

Nedendir be koca Tauri!
Ben ölüyüm, sen ölmüyorsun?
Dünya kurulu beri
Ben ölüyüm, sen ölmüyorsun?

Türk edebiyatında bunca güçlü taşlama. — Satire — ya-pılamamıştır.

Zorbalığa, gericiliğe karşıdır, halk şairleri Emrah, Dadaloğ-lu, Pir Sultan, Köroğlu.

İhsanî, bunlardan öte, tümce ezilen insanların savunması içindedir.

Ben, kendi çağında çoğu kula kul,
Çoğu sakat, çoğu yetim, çoğu dul
Olanların şairiyim, diliyim.

Ağal dünya kitabı, yüzyıl-larca sürmüş bu çile ve ezilme öy-küsünün destanıdır. Değişler katığı düz yazısında, bu günkü türkçemizin en usta alemni de görmektediriz.

Sözün kısısı: Aşık İhsanî, gerçekten güçlü ozan. Yarın-ların ozanı. Ağık! Sana içten kut-lulamalar. Var ol be kardeş, sen!

İyi planlanan ve yürütülen bir reklam ve tanıtma faaliyetleri bir müessese için masraf kapısı olmaktan çıkar; karşılığını kat kat getirir.

BASIN İLÂN KURUMU

Cağaloğlu, Türkocağı Ccd no 1 kat 3
Telefon. 27 66 00 - 27 66 01. İstanbul

Basın : 28205/395

ŞU, BASIN AHLAK YASASINA UYANLARA (!) BAKIN

Naci Sadullah Danış

1930 yıllarında Türkiye'de demokrasinin lâfı bile edilemezdi. Şimdi ise biz göya demokrat bir Türkiye olduk.

1930 yıllarında Türkiye'de bir basın ahlak yasası yoktu. Şimdi göya var.

Fakat biz o 1930 yıllarında devrin tek partisiye, o günlerdeki koşulların elverdiği nispette şiddetle muhalefet ettiğimiz sabahların gecelerinde iktidarın resmi gazetelerindeki candaş dostlarımızla mey safalarında, er minderinde kardeşçe savaşmış mert güreşçiler gibi sarmaş dolaş olardık.

Şimdi hani nerde o tolerans? Şimdi hani nerde o sınırlı yet?

Ve şimdi hani nerde o centilmence spor mücadelelerinin sonuçlarındaki dostça, kardeşçe ve candan kucaklaşmalar?

Şimdi bir Naci Sadullah, iktidar tarafı gazetelerden birinin matbaasına girse, suratlar düşman baskınına uğramış gibi hep birer karış. Hani utan masalar nerde ise döve döve kovacaklar.

Dün kitaplığımı karıştırırken elime tesadüfen Türk basınında çıkmış ilk yazım geçti. Tarifine baktım, tasmam 40 ya olmuş bugün.

Geçim için imzasız olarak kaleme almak zorunda kaldığım adapte, telif, tercüme bir yığın romanlar, piyester, komediler, senaryolar, hikâyeler bir yığın sayısını bilemeyeceğim kadar

Hacı bir Reisicumhur

Muhterem Reisicumhurumuz. Hacı ziyaretiniz mübarek olsun. Sizi tarihimizde ilk defa hac farizesini ifa etmiş bir Reisicumhur olarak görmekten müftühüz. Güle güle gidiniz Beytullah'a, selâmetle döndünüz aziz vatanımıza. Cumhuriyet tarihimizin sahifelerine hacı bir reisicumhur da yazılsın.

M. ŞAHAP TAN
(Bugün - 24.1.1968)

çok namuslu mücadele fıkraları ve makaleleri yazdım. Ben, Fakat bu sonunculardan istisnasız hepsinin amacı şahsımı değil, toplum haklarını savunmak olmuştur sadece. Nitekim şimdi içinde kendimi ilgilendiren bir olay bulunmakla beraber, şu yazıyı da kendi şahsımı değil, fakat daima toplum hizmetinde davranmasını diletiğim mesleğimin haysiyetini savunmak ihtiyacı ile yazmak-tayım.

Şimdi bu iddiaya inanmayacak olanların kuşkuvarını bu sütunlarda açıkça tartışmaya hazır bulunarak olaya gelelim:

ANT'a ihtivacımız var...

TİP Genel Sekreterliği'ne gönderilen biremekçi mektubundan:

«... Bütün doğru yolları açıklayan partimizin ANT Mecmuası'na ihtivacımız var. Bu mektubumuzun cevabıyla birlikte bir adet ANT Mecmuası göndermenizi arz ederiz. Bizlerse, vücudumuzda dolaşan kanlar dahi sosyalist olmasına rağmen, gayemiz kötü yollara dökülüp vefasız yollara emek sarfeden arkadaşlarımızı ancak ANT Mecmuasını okutturmakla doğru yola izahta bulunabileceğiz. Bunu müteakip, mecmuayı alır almaz, hemen bir yıllık abone fiyatını adresinize postalamayaacağız...»

Mustafa Kaynar, Chez Kermelis 38, Rue Michel Rondel 42

Mustafa Yavuz St. Etienne — FRANCE

TİP HABERLERİ
(1.1.1968)

FIKİR - SANAT - SİYASET DERGİSİ

ÜÇ HİLAL

Dergimizin kapağında üç hilallli bir kompozisyon var. Bilen, bilmeyen bu hilalleri tefsir ediyor. Kimi «çark», kimi «gamalı haça nazire» diyor. Bugünün Milli Hareket'i mazide var olan kudretlere istikbalde de sahip olmak çabasıdır. Onun için mazideki semboller istikbal istikametinde hareketlendirmeliyiz. Üç hilâl, statik yapıyla mazi idi. Bir merkezde birleşerek hareketlenmiş durumu ile haldir; hareketin yönü Türk milli yetçiliğinin yönüdür.

MİLLÎ HAREKET
(18.1.1968)

NOT: Yeni çıkmaya başlayan bu dergi CKMP'yi desteklemektedir ve ANT'ta daha önce açıkladığımız gibi üç hilâlin CKMP'nin sembolü haline getirilmesi için teşebbüsler vardır.

Ben bundan bir yıl evvel rahmetli ve sevgili dostum Nazım Hikmet'e dair anılarımı yayınladığım için İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından birbuçuk sene hapse mahkûm edilmişim.

Ertesi gün bir de görmüşüm ki iktidar tarafı bütün gazeteler baş sahifelerini üçer, dörder, beşer sütunlarını benim mahkûmiyetimi belirten habere ayırmışlar: «Naci Sadullah, Komünistlik propagandası yapmaktan birbuçuk sene hapse mahkûm oldu.»

Allahallah, acaba bu ne bayram? Acaba bu ne şenlik?

Kırk yıllık meslek hayatımı o anın çok acı duyguları içinde gözlerim yaşarak düşünürken mensubu bulunduğum şu basın mesleğinde hiç kimseye en ufak bir fenalık ettiğim hatırlıyamadım.

Ama sonunda kendikendime yine de hoşgörülük gösterip:

«Bu kadarı da onların haklarıdır. Değil mi ki ben hizmetinde bulundukları iktidarlara çatıyorum, ohalde ellerine fırsat geçince bana elbette ki ellerinden geldiği kadar vuracaklardır.» dedim.

Fakat sonra İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesinin hakkımda

verdiği o birbuçuk senelik mahkûmiyet kararını Yargıtay esassından bozdu. Kararı veren Mahkeme Yargıtay hükmüne uydu. Evvelce hakkımda davacı olmuş buluan Savcılık makamı da Yargıtay kararını yerinde bularak beraatımı istedi. Ben de bu suretle beraat ettim.

Bu karar verilirken İstanbul basınının bütün adliye muhabirleri oradaydılar. Fotoğrafçılar bol bol resimler çekmişlerdi. Yanı gazete yayınlardan sorumlu olanların haber almamış olmak gibi bir mazeretleri asla yoktur, demek istiyorum.

Fakat ertesi sabah gazetelere bir de baktım ki, CUMHURİYET müstesna - hiç birisinde tıss yok.

O halde evvelce mahkûmiyet kararımı manşet manşet verenler, rakkase bilmem ne hanımın külötunun çalınmasına benzer havadislerle aynı günde bütün sütun yer ayırlarken acaba bizim beraat kararımızı kamu oyuna neden hiç değilse iki satırıyla olsun bildirmediler?

Onların uydukları basın ahlak yasası bu mudur?

Diyelim ki namuslu bir kadını bir zina ithamı altında biraktılıyor. Siz bunu günlerce ve sütunlarca yazıyorsunuz. Fakat sonradan meydana çıkıyor ki, kadın son derece alçakça bir iftiraya uğramıştır. Sahitleri dinleyen, delilleri inceliyen mahkeme, kadının suçsuzluğuna karar vermiştir. Fakat eğer zina havadisini günlerce sütunlar dolusu şişirip de mahkemenin bu suçsuzluk hükmünden hiç bahsetmeseniz, siz bir gazete olarak ahlak yasasına uygun davranmış sayılabilir misiniz?

Hanginiz? Acaba onlarca, uydurkları her sabah beşirttikleri basın ahlak yasası demek, haysiyetler şerefier, namus-

lar ihlâl edildiği zaman ate körük salıp onay kurtarıldı zaman hırsız, yangın yağmacıları gibi tabaaları yağlamı mıdır?

Eğer öyleyse o bizim bir basın ahlak yasası anlayışının ne ne edilmesi gerektğini benim söylemeye zerre kadar lüzum yok.

Zira onu sizler toptan anımsıyorsunuz.

Ümit hangisi?

A.P., Türkiye'nin en büyük ümididir. AP'nin programı ve gayeleri Türk Milleti'ne ihtiyaçlarına ve isteklerine en iyiyoldan, en mükemmel olarak cevap verecek program ve gayelerdir. Başka hiçbir partide bu liyakat yoktur. Olsaydı, onlar kazanırdı.

KADİRCAN KAFLI
(Tercüman 24.1.1968)

Türkiye'deki 100 bine yakın kaptıcının sendikası olan Kaptı Genel İş Sendikası Hayvanları Koruma Cemiyeti'ne bir dilekçe vererek ceğir derneğialz gerçekten hayvanların derileriyle ilgilenecek duygularla dolu ise, oiz ailelerimiz, hemcinsleriniz olarak şefkat ve alâkanıza sığmır, bu ilğiden hiç değilse hayvanlar kadar faydalanmayı son ümit olarak yakınırsademiştir.

TERCÜMAN
(24.1.1968)